

november 2011

THEMATISCHE STUDIE

provinciaal domein welzijn

LOKALE
DEMOGRAFIE:
MIGRATIE,
VERGRIJZING
EN BELEID

PROVINCIE
ANTWERPEN

INHOUD

Voorwoord	3
Situering	5
1. Bevolking op actieve leeftijd	7
Evolutie en prognose	7
Leeftijdsverdeling en migratie	11
Meer en minder residentiële gemeenten	14
2. Jongeren	17
Evolutie en prognose	17
Wijziging in aantal ouders of in kindertal	21
Opvolging van generaties	24
3. Bevolking op pensioenleeftijd	25
Prognose 60+ en 75+	25
Evolutie van de zorgnood	29
Synthese en beleidsvragen	35
Bijlagen	41
Basiscijfers	42
Bronnen	51
Noten	53

VOORWOORD

Beste lezer,

De Studiedienst van de Vlaamse Regering stelde in maart een nieuwe prognose voor over de bevolking.

Op de website (www.vlaanderen.be/svr cijfers, databanken, demografie) vindt men zeer gedetailleerde gegevens op gemeentelijk niveau.

Op basis van deze cijfers een gemeente situeren tegenover andere gemeenten en er regionale patronen in ontdekken, vereist evenwel nog steeds een behoorlijke inspanning.

De provincie Antwerpen wil de gebruiksvriendelijkheid van (deze) data verhogen.

Vandaar deze studie. Werk van Guido Bottu, adviseur bij het team Planning en Methodiek binnen de Dienst Welzijn en Gezondheid.

Zijn aandacht is gericht op drie grote beleidsrelevante leeftijdsgroepen de 20-59 jarigen of 'bevolking op actieve leeftijd', de 0-19 jarigen of 'jongeren', en de inwoners die 60 jaar of ouder zijn of 'bevolking op pensioenleeftijd'.

Hij bespreekt de lokale verschillen in demografische evolutie en stelt deze visueel voor aan de hand van een reeks kaarten.

Deze studie zet ook een stap verder dan de prognose:

Ze gaat in op de vraag of gemeenten enkel kunnen reageren op een verwachte evolutie (bijvoorbeeld door het bevorderen van voldoende zorgaanbod) of er ook invloed op kunnen uitoefenen (bijvoorbeeld via het woonbeleid). Daarom worden ook de oorzaken van lokale verschillen besproken.

Ze reikt materiaal aan dat de aanzet kan vormen voor een publiek debat. Door conclusies te formuleren onder de vorm van beleidsvragen, houdt ze dit debat open.

Vragen als 'Hebben gemeenten er op termijn geen belang bij voldoende diversiteit op de woningmarkt na te streven?' en 'Wordt het invullen van de sterk toenemende zorgnood overgelaten aan de werking van vraag en aanbod?' hebben ook erg concrete consequenties.

Van een provinciale Dienst Welzijn en Gezondheid mag men aandacht verwachten voor het bovenlokaal sociaal beleid.

Daarom geeft deze studie naast de cijfers op gemeentelijk niveau ook die voor de *zorgregio's*. Als bijlage geeft zij ook alle getallen om indicatoren te berekenen voor zelf gekozen groepen van gemeenten.

Het leidt geen twijfel dat migratie en vergrijzing in de komende decennia van bepalende invloed zullen zijn op het beleid. Niet enkel op het welzijnsbeleid. Deze studie is dus actueel. Ze informeert u tijdig en laat u toe te anticiperen op wat komen gaat.

Ik wens u aandachtige lectuur toe,

Marc Wellens,

Gedeputeerde Welzijn

SITUERING

Hypotheses SVR

De prognose van de Studiedienst van de Vlaamse Regering (verder SVR) geeft op gemeentelijk niveau een raming van de evolutie van de bevolking per leeftijdsjaar tot 2030.

Voor gemeenten hebben vooral de hypothesen over *de migratie* een grote invloed.

In grote lijnen zijn die als volgt te schetsen:

- De binnenlandse migratie naar leeftijd blijft constant op het niveau van de jaren 2004-2007.
- De inwijking uit het buitenland neemt toe tot 2016 en neemt dan (als gevolg van beleid) af.
- De sterfte volgt de evolutie op lange termijn (sedert 1971). Deze is minder sterk dan de recente evolutie (sedert 1997).
- Constant kindertal.

Methodologische keuzen en algemene opmerkingen

- Voor de evolutie van de 'bevolking op actieve leeftijd' en van 'de jongeren' (beide zie verder) behoudt onze studie enkel de prognose tot 2020.
Dit omwille van de beperkte basis voor de binnenlandse migratie (jaren 2004-2007).
- Momenteel krijgen vrouwen kinderen wel (terug) meer op jongere leeftijd. Dit leidt tot een tijdelijke toename van geboortes.
Voor gemeenten waar men het krijgen van kinderen minder uitgesteld heeft, houden de hypothesen van SVR een risico in van overschatten van de toename van geboortes.

Zorgregio's

[CF. HET DECREET VAN 23 MEI 2003]¹

- De zorgregio's respecteren de provinciegrenzen.
- Met uitzondering voor de Rupelgemeenten (Aartselaar, Hemiksem, Schelle, Niel, Boom en Rumst), vallen de *grootstedelijke zorgregio's* in de provincie Antwerpen samen met de arrondissementen: Antwerpen – Mechelen – Turnhout.
- De *kleinstedelijke zorgregio's* zijn op alle kaarten identiek – in zwart – gemarkeerd.

De zorgregio's zijn van groot belang omdat zij in toenemende mate de basis vormen voor de programmatie van de welzijnsvoorzieningen voor alle sectoren.

1 Actieve leeftijd

[20-59 jaar]

'Actieve leeftijd' betreft het leeftijdsinterval dat het meest relevant is voor de evolutie van het aantal werkende inwoners.

Thans is dit het interval 20-59 jaar.

Een schets van de demografische ontwikkelingen begint best met die leeftijdsgroep. Zij hebben immers grote invloed op het aantal jongeren en het toekomstig aantal gepensioneerden.

De cijfers voor de periode 2000-2010 en de recente prognose van SVR² maken het mogelijk de (verwachte) evolutie in het voorgaande en huidige decennium te schetsen.

Om lokale verschillen te verklaren blijkt ook migratie zeer belangrijk. Migratie staat hier synoniem voor inwijking en uitwijking.

Het roept meteen de vraag op of het lokale beleid die migratie kan beïnvloeden.

Evolutie en prognose

Voor het huidige decennium veronderstelt de prognose van SVR in grote lijnen het volgende³:

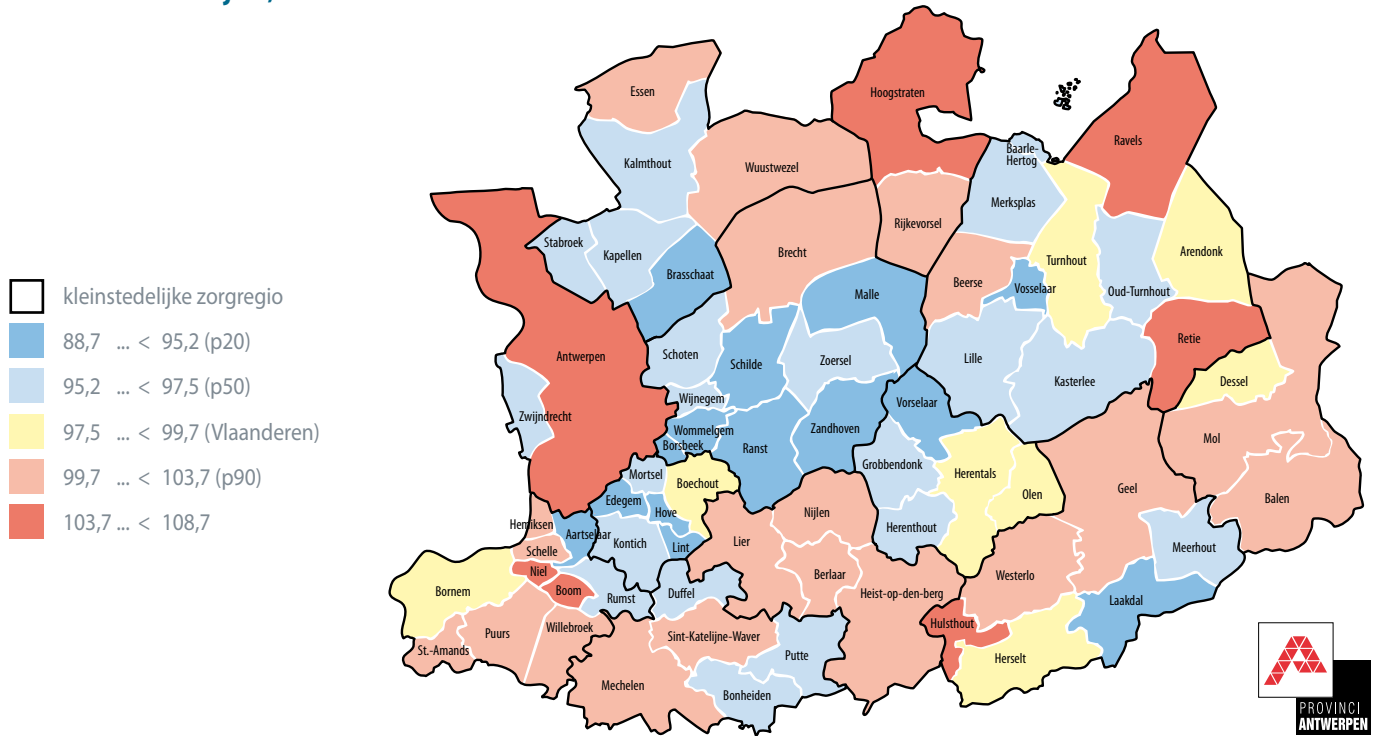
- De inwijking uit het buitenland neemt verder toe tot 2016 en neemt daarna af (als gevolg van verondersteld beleid).
- De migratie tussen Belgische gemeenten in de jaren 2004-2007 blijft constant.

Vooraf omwille van de onzekerheid over de binnenlandse migratie neemt voorliggende studie slechts de prognose tot 2020 over.

Voor de evolutie van het aantal 20-59 jarigen hanteren we twee indicatoren:

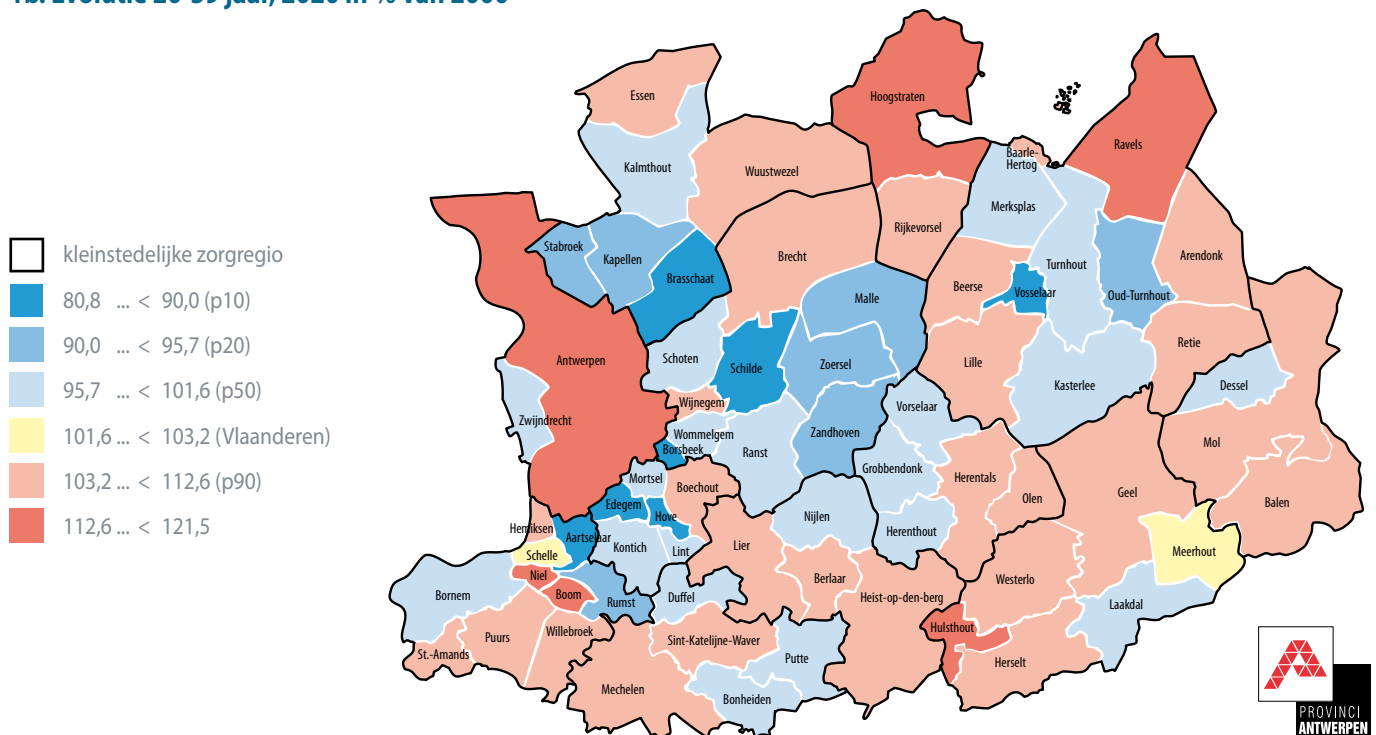
- Het aantal in 2020 in procent van het aantal in 2010.
- Het aantal in 2020 in procent van het aantal in 2000.

1a. Evolutie 20-59 jaar, 2020 in % van 2010

De vermelding naast de bovengrens van de klassen geeft aan welk percentage van de gemeenten in de provincie Antwerpen een lagere waarde heeft en wat de waarde voor Vlaanderen is.

1b. Evolutie 20-59 jaar, 2020 in % van 2000

Tabel 1. Evolutie van aantal 20-59 jarigen (2010-2020 en 2000-2020)

GROOTSTEDELIJKE ZORGREGIO	2020 in % van 2010	2020 in % van 2000	GROOTSTEDELIJKE ZORGREGIO	2020 in % van 2010	2020 in % van 2000
KLEINSTEDELIJKE ZORGREGIO			KLEINSTEDELIJKE ZORGREGIO		
Gemeente			Gemeente		
Vlaanderen	99,7	103,2	Berlaar	101,0	109,2
provincie Antwerpen	101,5	106,9	Heist-op-den-Berg	102,9	107,1
percentiel 50*	97,5	101,6	Lier	100,0	104,1
ANTWERPEN	102,8	108,8	Nijlen	100,0	101,1
Antwerpen	108,7	120,7	LIER	101,2	105,1
Zwijndrecht	96,2	100,1	Bonheiden	96,9	97,1
ANTWERPEN	108,2	119,9	Duffel	96,4	99,0
Brasschaat	93,6	90,0	Mechelen	102,8	112,6
Essen	102,1	108,8	Putte	96,1	99,7
Kalmthout	97,3	95,8	Sint-Katelijne-Waver	100,3	105,3
Kapellen	97,0	94,8	MECHELEN	100,4	107,0
Stabroek	96,1	95,2	TURNHOUT	99,4	104,5
Wuustwezel	102,2	112,5	Geel	100,4	109,3
BRASSCHAAT	97,5	97,8	Herselt	98,5	101,7
Boechout	98,6	103,6	Hulshout	107,9	120,8
Edegem	88,7	82,3	Laakdal	94,3	96,0
Hove	92,7	88,9	Meerhout	96,7	102,8
Kontich	95,7	96,3	Westerlo	100,3	104,2
Lint	90,4	97,5	GEEL	99,6	105,7
Mortsel	95,9	96,2	Grobbendonk	96,1	96,8
MORTSEL	93,9	93,5	Herentals	97,5	103,3
Borsbeek	90,5	85,4	Herenthout	97,0	97,8
Brecht	103,4	112,3	Olen	98,7	103,4
Malle	93,0	93,9	Vorselaar	94,0	97,7
Ranst	94,9	95,9	HERENTALS	97,0	100,8
Schilde	93,0	87,1	Hoogstraten	107,6	118,0
Schoten	96,9	96,5	Rijkevorsel	103,7	108,0
Wijnegem	97,4	104,2	HOOGSTRATEN	106,2	114,3
Wommelgem	94,5	97,7	Balen	100,9	107,5
Zandhoven	93,2	93,4	Dessel	98,0	101,4
Zoersel	96,4	94,4	Mol	102,9	109,6
SCHILDE	96,2	96,8	MOL	101,5	107,7
MECHELEN	100,9	105,3	Arendonk	99,2	103,4
Aartselaar	92,5	80,8	Baarle-Hertog	95,3	108,4
Boom	105,0	117,3	Beerse	100,8	105,7
Bornem	99,0	98,4	Kasterlee	95,8	97,4
Hemiksem	103,0	112,4	Lille	96,8	105,1
Niel	108,5	121,5	Merksplas	96,3	100,4
Puurs	102,9	107,3	Oud-Turnhout	95,8	92,3
Rumst	96,3	93,6	Ravels	104,2	113,7
Schelle	102,6	102,8	Retie	104,6	112,6
Sint-Amands	100,0	103,4	Turnhout	97,8	101
Willebroek	103,0	110,1	Vosselaar	91,0	89,3
BOOM	101,1	103,6	TURNHOUT	98,2	102,1

° percentiel 50 : 50% van de gemeenten in de provincie Antwerpen heeft een lagere waarde. Bronnen: zie bijlage (verwerkt)

TOELICHTING BIJ DE KAARTEN EN TABELLEN

Kaarten 1a en 1b geven voor de twee indicatoren een indeling in klassen gaande van sterke afname (■) tot de sterkste toenames (■). Ter vergelijking is ook de waarde voor Vlaanderen opgenomen (als bovengrens van één van de klassen).

Tabel 1 geeft de waarden zowel voor de gemeenten als voor de zorgregio's.

BEVINDING VOOR DE PROVINCIE ANTWERPEN

Uit **kaart 1b** blijkt dat de evolutie over heel de periode 2000-2020 grote verschillen geeft tussen de gemeenten in de provincie Antwerpen:

- In één op tien gemeenten (■) stijgt het aantal 20-59 jarigen in die periode met meer dan 1 op 8, waaronder stad Antwerpen met een toename van 1 op 5.
- Voor één op vijf gemeenten is er een afname met minstens 4%, en voor één op tien (■) is de afname zelfs groter dan 10%. Het gaat vooral om veel gemeenten in de periferie van stad Antwerpen.

Leeftijdsverdeling en migratie

Om de effecten van de leeftijdsverdeling en de migratie te kunnen inschatten, is het nodig de categorie 0-39 jarigen te introduceren. Het aantal 0-39 jarigen in 2000 is gekend. Het is deze leeftijdsgroep die tegen 2020 doorschuift naar 20-59 jaar.

De evolutie van het aantal 20-59 jarigen over de periode 2000-2020 hangt af van twee factoren:

- De mate waarin de 0-39 jarigen in 2000 in verhouding tot de 20-59 jarigen voldoende talrijk waren om die laatste groep na twintig jaar op te volgen.⁴
- De toename of afname bij het doorschuiven van de 0-39 jarigen naar 20-59 jarigen, als gevolg van het verschil tussen inwijking en uitwijking, *migratiesaldo* genoemd.

TOELICHTING BIJ DE KAARTEN EN TABELLEN

Kaart 2 geeft het effect van migratie.

Tabel 2 geeft beide factoren.

BEVINDING VOOR DE PROVINCIE ANTWERPEN

Vlaanderen

Eerder bleek dat de bevolking op actieve leeftijd in Vlaanderen in de periode 2000-2020 toeneemt met 3% (index 103 in tabel 1).

Zonder migratie zou zij echter met 8% afnemen (index 92 in tabel 2).

Migratie voegt dus 12% toe (index 103 met migratie is 12% hoger dan index 92 zonder migratie).

Provincie Antwerpen

Uit **kaart 2** blijkt dat het effect van migratie *sterk verschilt* tussen de gemeenten in de provincie Antwerpen:

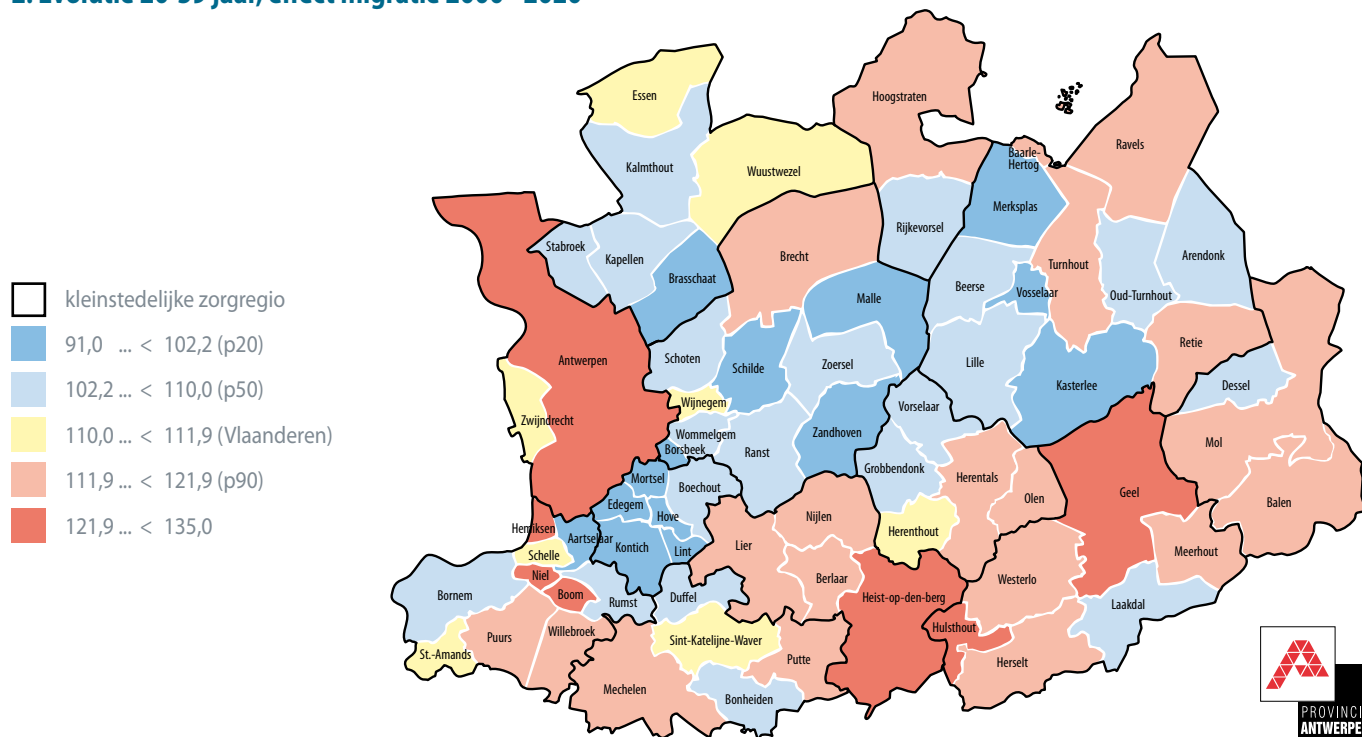
- Voor twee op vijf gemeenten (in ■ en ■ op kaart 2) is het effect van migratie nog sterker dan voor Vlaanderen.
Het betreft de grotere en kleinere centra, bijna alle gemeenten in de regio's Geel en Lier, en enkele in de regio Boom of dicht bij de grens met Nederland.
- Voor één op vijf gemeenten in de provincie Antwerpen (in ■ op kaart 2) heeft migratie nauwelijks of zelfs een negatief effect. Het betreft vooral gemeenten in de periferie van stad Antwerpen en enkele rond Turnhout.

Tabel 2 leert dat de lokale verschillen in de evolutie van het *aantal 20-59 jarigen in zeer grote mate bepaald worden door de verschillen in migratie*.⁵

De leeftijdsverdeling heeft voor bijna alle gemeenten een ongunstig effect, dat echter veel minder uiteenloopt dan voor migratie.

Voor Aartselaar is het wel zeer ongunstig.

2. Evolutie 20-59 jaar, effect migratie 2000 - 2020

De vermelding naast de bovengrens van de klassen geeft aan welk percentage van de gemeenten in de provincie Antwerpen een lagere waarde heeft en wat de waarde voor Vlaanderen is.

Tabel 2. Evolutie 20-59 jarigen (2000-2020): effect van leeftijdsverdeling (2000) en migratie

GROOTSTEDELIJKE ZORGREGIO	leeftijds verdeling	migratie	GROOTSTEDELIJKE ZORGREGIO	leeftijds verdeling	migratie
KLEINSTEDELIJKE ZORGREGIO			KLEINSTEDELIJKE ZORGREGIO		
Gemeente			Gemeente		
Vlaanderen	92	112	Berlaar	90	121
provincie Antwerpen	92	116	Heist-op-den-Berg	88	122
percentiel 50*	92	110	Lier	91	115
ANTWERPEN	93	117	Nijlen	88	115
Antwerpen	93	130	LIER	89	118
Zwijndrecht	90	112	Bonheiden	89	109
ANTWERPEN	93	129	Duffel	92	107
Brasschaat	91	99	Mechelen	96	117
Essen	99	110	Putte	88	114
Kalmthout	93	103	Sint-Katelijne-Waver	94	112
Kapellen	89	107	MECHELEN	94	114
Stabroek	88	109	TURNHOUT	92	114
Wuustwezel	101	111	Geel	88	124
BRASSCHAAT	93	105	Herselt	88	116
Boechout	95	109	Hulshout	90	135
Edegem	90	91	Laakdal	89	108
Hove	94	94	Meerhout	89	115
Kontich	97	100	Westerlo	89	117
Lint	104	94	GEEL	89	119
Mortsel	95	101	Grobbendonk	91	107
MORTSEL	95	98	Herentals	91	113
Borsbeek	92	93	Herenthout	88	111
Brecht	97	115	Olen	91	114
Malle	98	96	Vorselaar	94	103
Ranst	94	103	HERENTALS	91	111
Schilde	88	99	Hoogstraten	97	122
Schoten	92	105	Rijkevorsel	98	110
Wijnegem	94	111	HOOGSTRATEN	98	117
Wommelgem	93	105	Balen	90	120
Zandhoven	94	100	Dessel	94	108
Zoersel	90	105	Mol	90	122
SCHILDE	93	104	MOL	90	119
MECHELEN	92	115	Arendonk	97	107
Aartselaar	84	96	Baarle-Hertog	92	118
Boom	94	124	Beerse	98	108
Bornem	91	108	Kasterlee	98	100
Hemiksem	90	126	Lille	98	108
Niel	94	129	Merksplas	101	100
Puurs	91	118	Oud-Turnhout	89	104
Rumst	91	103	Ravels	96	118
Schelle	93	111	Retie	94	120
Sint-Amands	94	110	Turnhout	90	113
Willebroek	92	120	Vosselaar	94	95
BOOM	91	114	TURNHOUT	94	108

Bronnen: zie bijlage (verwerkt)

Minder en meer residentiële gemeenten

'Residentiële' verwijst in wat nu volgt naar veel dure woningen, veel hoge inkomens en weinig huurders.

Van die eigenschappen maakten we een synthese met als referentie de waarde 100 voor Vlaanderen.⁶

De geografische spreiding van verschillen in migratie doet vermoeden dat er een negatieve samenhang is met de residentiële aard van gemeenten: gering migratiesaldo bij hoge residentiële index.

TOELICHTING BIJ DE KAARTEN EN TABELLEN

Kaart 3 geeft een beeld van de *residentiële index* voor de Antwerpse gemeenten.

De indeling in klassen is als bij de vorige kaarten, maar de inkleuring is omgekeerd: de hoogste waarden staan in ■ en zijn zo te vergelijken met lage waarden voor evolutie en migratie.

De *minst residentiële* gemeenten zijn de steden Antwerpen, Mechelen en Turnhout en de gemeenten op de lijn Antwerpen-Boom-Mechelen.

De meeste gemeenten in de Antwerpse periferie en in het noorden van de Kempen en de gemeenten in Klein-Brabant en de Mechelse rand zijn *meer residentiële*.

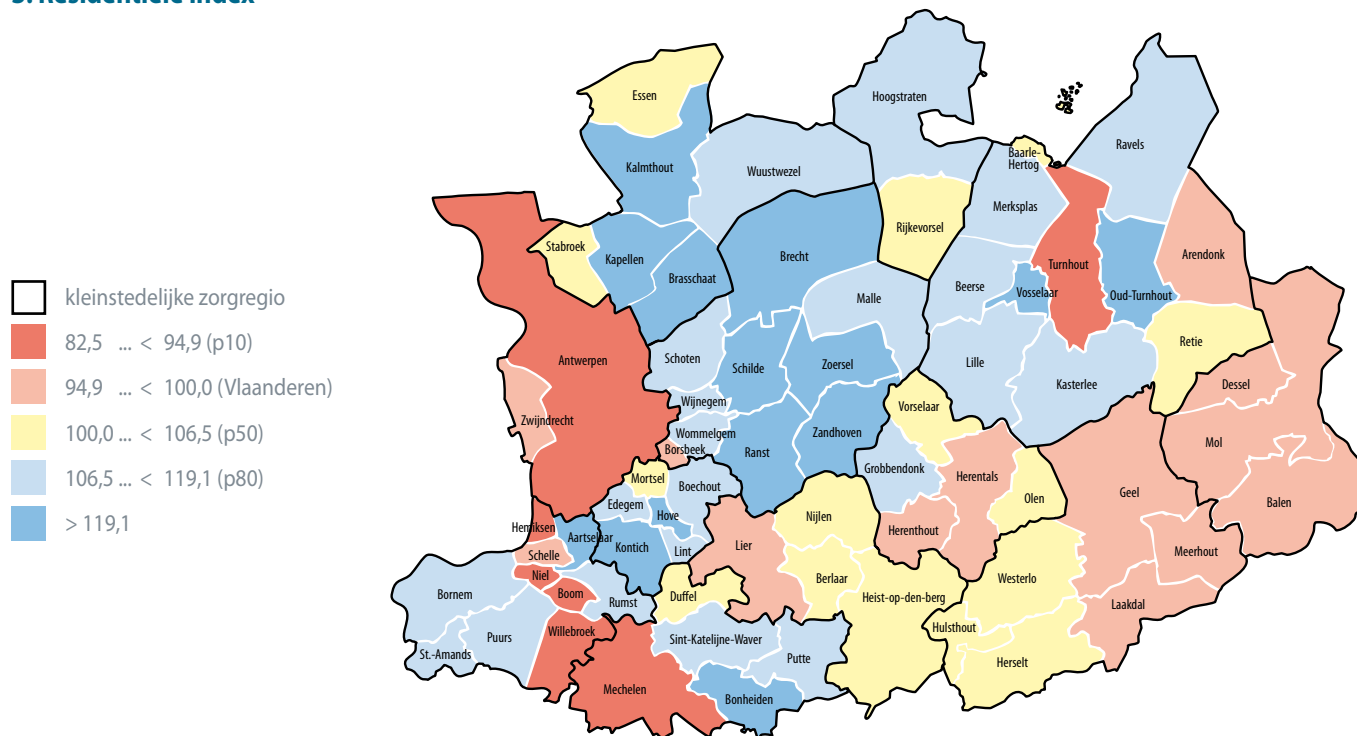
De prognose voor de binnenlandse migratie steunt op een beperkt aantal jaren (2004-2007) en is hierdoor gevoelig voor schommelingen in verkaveling en bouw.

Toch blijkt uit vergelijking met kaart 2 dat er samenhang is tussen migratie en residentiële aard en wel negatief: hoe hoger het één, hoe lager het ander.⁷

Tabel 3 geeft enkele demografische indicatoren voor de klassen van gemeenten op basis van de residentiële index. De indeling in klassen is dezelfde als in voorgaande kaart, met dit verschil dat stad Antwerpen afzonderlijk is vermeld (**klasse E+**) wegens zijn uitgesproken invloed van buitenlandse migratie.

Naast de evolutie 2000-2020 geeft de tabel voor 2020-2040 een eigen berekening voor de evolutie bij gelijkblijvend effect van migratie (dus zoals in de periode 2000-2020) en bij afwezigheid van migratie (saldo).

3. Residentiële index

De vermelding naast de bovengrens van de klassen geeft aan welk percentage van de gemeenten in de provincie Antwerpen een lagere waarde heeft en wat de waarde voor Vlaanderen is.

Tabel 3. Demografische evolutie 20-59 jarigen en residentiële aard

	A	B	C	D	E	E+	Vlaanderen
Residentiële							
Woningprijs	147	117	102	94	85	85	100
Inkomen (belasting / inwoner)	122	106	99	99	98	84	100
Eigenaars	117	113	112	107	95	77	100
Synthese	133	113	103	98	91	83	100
Demografisch 20-59 jaar							
2020 in % van 2000							
- Evolutie	94	101	104	104	110	121	103
- Zonder migratie(saldo)	92	95	91	90	93	93	92
- Effect van migratie	102	107	114	115	118	130	112
2040 in % van 2020							
- Evolutie met constante migratie	85	91	96	95	112	130	98
- Zonder migratie(saldo)	83	85	84	82	94	100	87

BEVINDING VOOR DE PROVINCIE ANTWERPEN

De 10% *minst residentiële* gemeenten (klassen E en E+) tonen globaal een sterkere *toename* van de 20-59 jarigen in het voorgaande en huidige decennium.

De 20% *meest residentiële* gemeenten (A) kennen globaal een *afname*.

De verschillen in evolutie hangen vooral sterk samen met het effect van migratie.

Voor alle klassen is er een positief effect, dat echter veel minder sterk is voor de groep *meer residentiële gemeenten*.

De leeftijdsverdeling evolueert tegen 2020 zo dat *zonder migratie(saldo) de bevolking op actieve leeftijd sterk gaat afnemen*.

Voor bijna alle klassen gaat het om een afname met ongeveer 15% in de periode 2020-2040.

Enkel voor de klasse met de 10% minst residentiële gemeenten (E en E+) blijft die afname beperkt.

Bij *constant effect van migratie* blijft de afname van de actieve bevolking na 2020 wel *beperkt* voor de klassen met een gemiddelde residentiële aard (klassen C en D, met waarden rond die voor Vlaanderen).

Het aantal 20-59 jarigen zou echter sterk afnemen voor de meer residentiële gemeenten, bijvoorbeeld globaal met 15% voor de top 20% (klasse A).

In scherp contrast hiermee staat de zeer sterke toename voor stad Antwerpen.

2 Jongeren

[0-19 jaar]

Eerst volgt een beschrijving van de evolutie van het aantal jongeren in het voorgaande en het huidige decennium.

Dan wordt ingegaan op de vraag in welke mate die ontwikkeling enkel het gevolg is van de evolutie van de bevolking op actieve leeftijd (de ouders) of ook van wijzigend kindertal.

Ten slotte volgt een verkenning van de periode 2020 – 2040.

Evolutie en prognose

De prognose van SVR over jongeren steunt op een raming van geboortecijfers en migratie. De hypothesen over migratie kwamen al aan bod bij de bespreking van de 20-59 jarigen.

Voor de geboortes zijn de hypothesen en werkwijze van SVR in grote lijnen als volgt:⁸

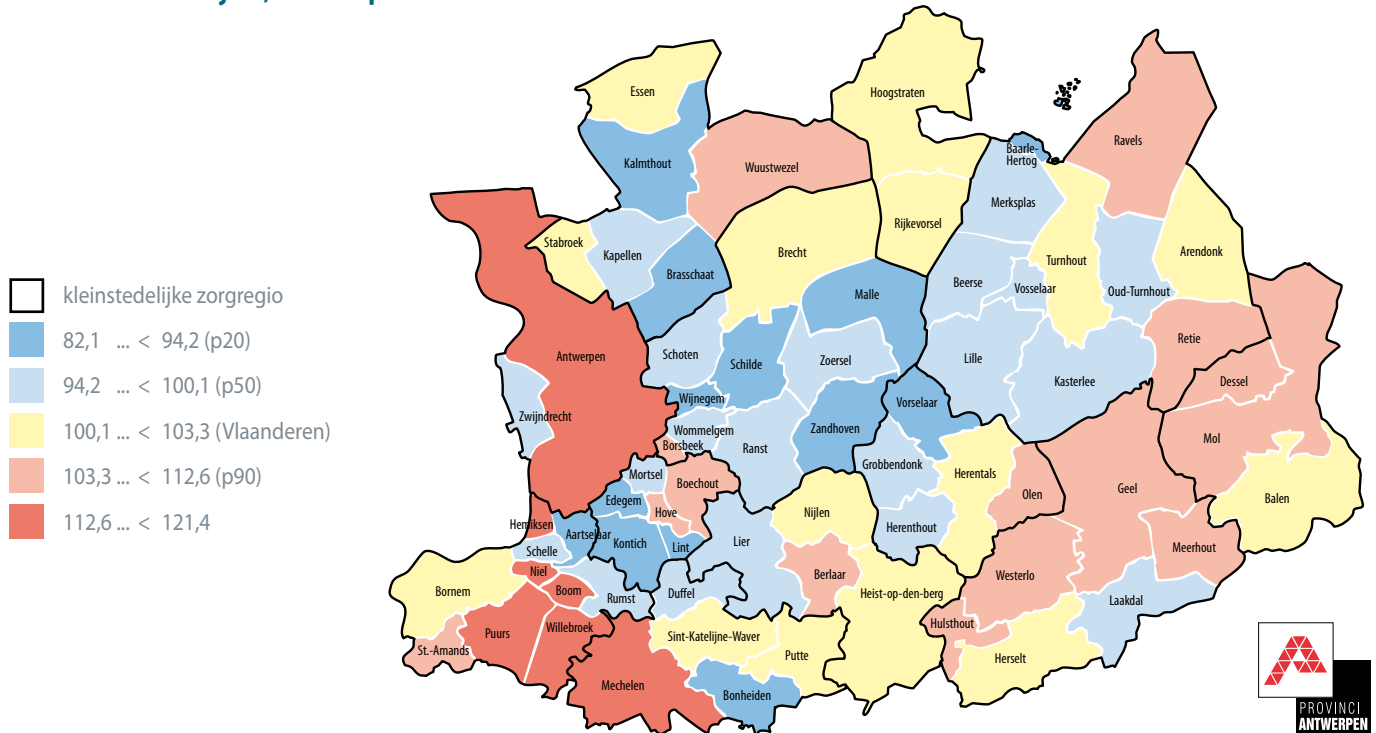
- In Vlaanderen blijft het aantal kinderen die 100 vrouwen krijgen ongeveer constant op 175 tot 180. Vrouwen krijgen kinderen wel terug op jongere leeftijd. Die hypothesen geven voor ieder jaar en naar leeftijd van de moeder geboortes per 100 vrouwen.
- De verhouding tussen ieder leeftijdsspecifiek cijfer voor een gemeente en dit voor Vlaanderen blijft constant (basis 2001-2008).

Het meer krijgen van kinderen op jongere leeftijd leidt tot een tijdelijke toename van geboortecijfers op jongere leeftijd.

Om de evolutie van het aantal 0-19 jarigen te bepalen, vertrekt deze studie van twee indicatoren (zie ook eerder):

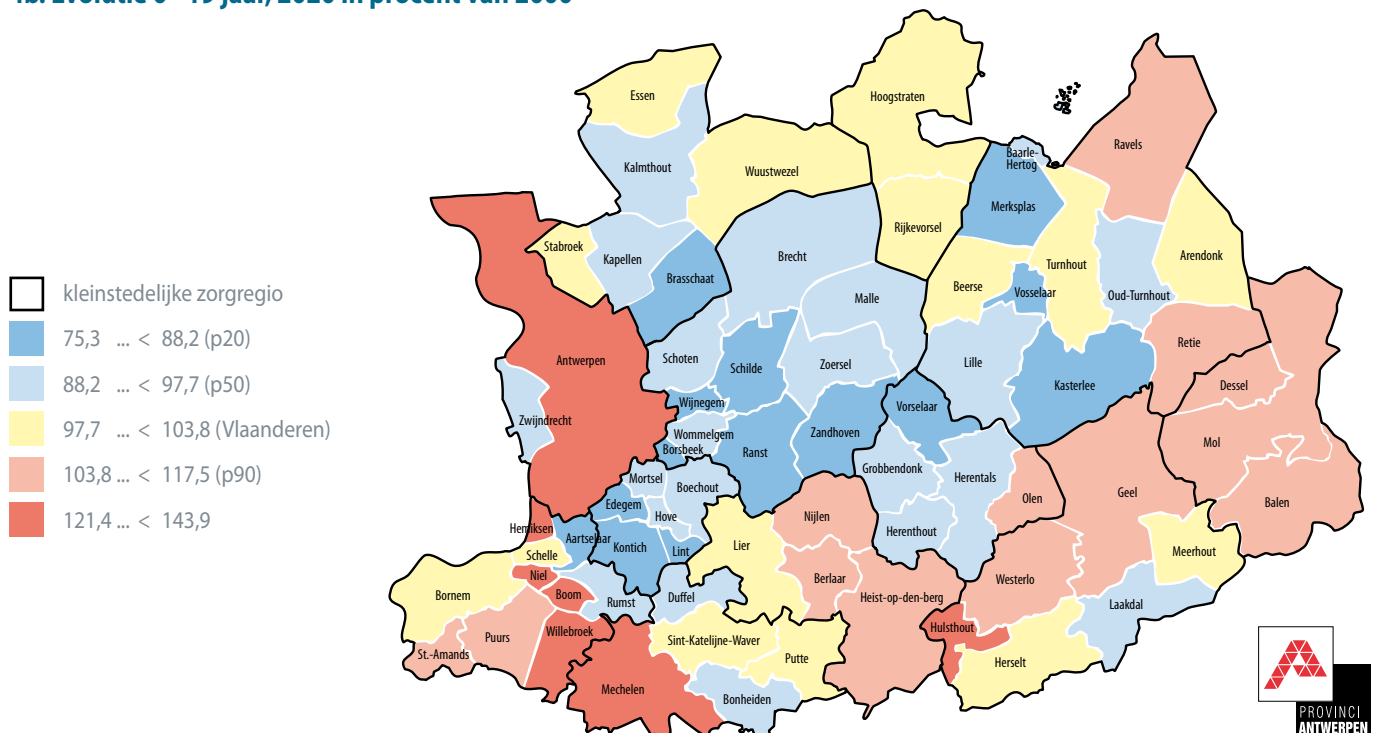
- Het aantal in 2020 in procent van het aantal in 2010.
- Het aantal in 2020 in procent van het aantal in 2000.

4a. Evolutie 0 - 19 jaar, 2020 in procent van 2010

De vermelding naast de bovengrens van de klassen geeft aan welk percentage van de gemeenten in de provincie Antwerpen een lagere waarde heeft en wat de waarde voor Vlaanderen is.

4b. Evolutie 0 - 19 jaar, 2020 in procent van 2000

Tabel 4. Evolutie van aantal 0-19 jarigen (2010-2020 en 2000-2020)

GROOTSTEDELIJKE ZORGREGIO	2020 in % van 2010	2020 in % van 2000	GROOTSTEDELIJKE ZORGREGIO	2020 in % van 2010	2020 in % van 2000
KLEINSTEDELIJKE ZORGREGIO			KLEINSTEDELIJKE ZORGREGIO		
Gemeente			Gemeente		
Vlaanderen	103,3	103,8	Berlaar	107,1	111,4
provincie Antwerpen	107,1	109,6	Heist-op-den-Berg	103,0	107,2
percentiel 50*	100,1	98	Lier	100,1	103,0
ANTWERPEN	109,6	113,3	Nijlen	101,6	103,9
Antwerpen	121,4	138,9	LIER	102,2	105,6
Zwijndrecht	99,6	93,9	Bonheiden	94,1	93,8
ANTWERPEN	120,7	137,1	Duffel	98,1	94,1
Brasschaat	92,8	80,0	Mechelen	112,9	121,4
Essen	101,4	98,3	Putte	100,2	100,0
Kalmthout	92,6	89,1	Sint-Katelijne-Waver	101,2	102,5
Kapellen	96,3	92,1	MECHELEN	106,7	110,7
Stabroek	102,7	100,4	TURNHOUT	102,6	100,6
Wuustwezel	104,3	99,8	Geel	110,7	115,3
BRASSCHAAT	97,7	91,4	Herselt	102,4	98,0
Boechout	94,2	92,6	Hulshout	110,2	122,3
Edegem	89,5	75,3	Laakdal	95,2	89,2
Hove	103,6	89,8	Meerhout	107,2	99,0
Kontich	93,6	87,5	Westerlo	106,8	108,6
Lint	87,8	77,5	GEEL	106,3	106,8
Mortsel	94,4	89,1	Grobbendonk	94,2	93,0
MORTSEL	93,4	85,2	Herentals	101,4	93,84
Borsbeek	87,6	77,5	Herenthout	99,1	97,4
Brecht	101,4	97,0	Olen	112,5	111,0
Malle	93,6	88,0	Vorselaar	92,7	83,9
Ranst	96,0	87,1	HERENTALS	100,9	96,0
Schilde	90,8	82,3	Hoogstraten	103,2	103,4
Schoten	96,1	92,4	Rijkevorsel	101,8	99,8
Wijnegem	92,3	87,6	HOOGSTRATEN	102,7	102,0
Wommelgem	96,2	92,7	Balen	102,2	105,7
Zandhoven	90,8	77,0	Dessel	103,8	106,5
Zoersel	98,4	92,2	Mol	104,9	103,8
SCHILDE	95,5	88,99	MOL	103,9	105
MECHELEN	105,9	110,9	Arendonk	101,9	102,8
Aartselaar	93,8	86,1	Baarle-Hertog	82,1	96,1
Boom	114,9	143,9	Beerse	99,8	100,0
Bornem	102,0	100,3	Kasterlee	98,4	87,1
Hemiksem	113,1	136,6	Lille	99,0	91,3
Niel	115,8	142,1	Merkspas	99,9	87,9
Puurs	113,4	117,1	Oud-Turnhout	97,0	89,8
Rumst	99,2	94,6	Ravels	107,0	106,7
Schelle	99,2	102,0	Retie	107,8	109,6
Sint-Amands	104,5	109,9	Turnhout	101,8	101,7
Willebroek	112,8	127,5	Vosselaar	95,2	87,4
BOOM	107,5	114,8	TURNHOUT	100,6	96,9

Bronnen: zie bijlage (verwerkt)

TOELICHTING BIJ DE KAARTEN EN TABELLEN

Kaarten 4a en **4b** geven voor de twee indicatoren een indeling in klassen gaande van sterke afname (■) tot de sterkste toenames (■).

Tabel 4 geeft de waarden voor de gemeenten en voor de zorgregio's.

BEVINDING VOOR DE PROVINCIE ANTWERPEN

Uit **kaart 4b** blijken de grote verschillen tussen de gemeenten over heel de periode 2000-2020:

- In één op tien gemeenten (■) neemt het aantal 0 – 19-jarigen toe met meer dan 1 op 5. Het gaat vooral om gemeenten op de lijn Antwerpen-Boom-Mechelen.
- Voor één op twee gemeenten is er *geen toename*.
- Voor één op vijf (■) is er een afname met 12% of meer, vooral veel gemeenten in de Antwerpse periferie (de regio's Brasschaat, Schilde en Mortsels).

Het beeld toont een gelijkenis met dit voor de evolutie van de bevolking op actieve leeftijd (vergelijking kaart **4b** met kaart 1b).

In stad Antwerpen zou het aantal jongeren alleen al in de periode 2010-2020 met één vijfde toenemen (zie **tabel 4**).

De prognose van SVR houdt wel een risico op *overschatting* in voor de gemeenten met een sterke toename van het aantal jongeren.

De hogere geboortecijfers - in voorgaande jaren - bij (vooral) jongere vrouwen wijzen op minder uitstel naar latere leeftijd (bij een deel van de bevolking).

De hypothese van constante verhouding van de leeftijdsspecifieke geboortecijfers tot de stijgende cijfers voor Vlaanderen (juist wegens minder uitstel) is dan minder waarschijnlijk.

Wijziging in aantal ouders of in kindertal

De ouders van de 0-19 jarigen horen bijna volledig tot de 20-59 jarigen.

De verhouding tussen het aantal 0-19-jarigen en dat van de 20-59-jarigen wordt 'groene druk' genoemd.⁹

De groene druk is een indicator voor het gemiddeld aantal kinderen van de 20-59 jarigen.

Bij gelijkblijvende groene druk zal de procentuele evolutie van het aantal 0-19 jarigen gelijk zijn aan die voor de 20-59 jarigen.

Anders dient voor de evolutie van het aantal jongeren die van de groene druk toegevoegd aan die van de 20-59 jarigen.

TOELICHTING BIJ DE KAARTEN EN TABELLEN

Kaart 5 geeft voor de Antwerpse gemeenten de evolutie van de groene druk (2020 in procent van 2000). Dit opnieuw in vijf klassen van sterke afname (■) tot sterke toename (■).

Tabel 5 geeft (in cijferkolommen 1 en 2) de twee factoren die de evolutie van het aantal jongeren in de periode 2000-2020 bepalen.

BEVINDING VOOR DE PROVINCIE ANTWERPEN

Kaart 5:

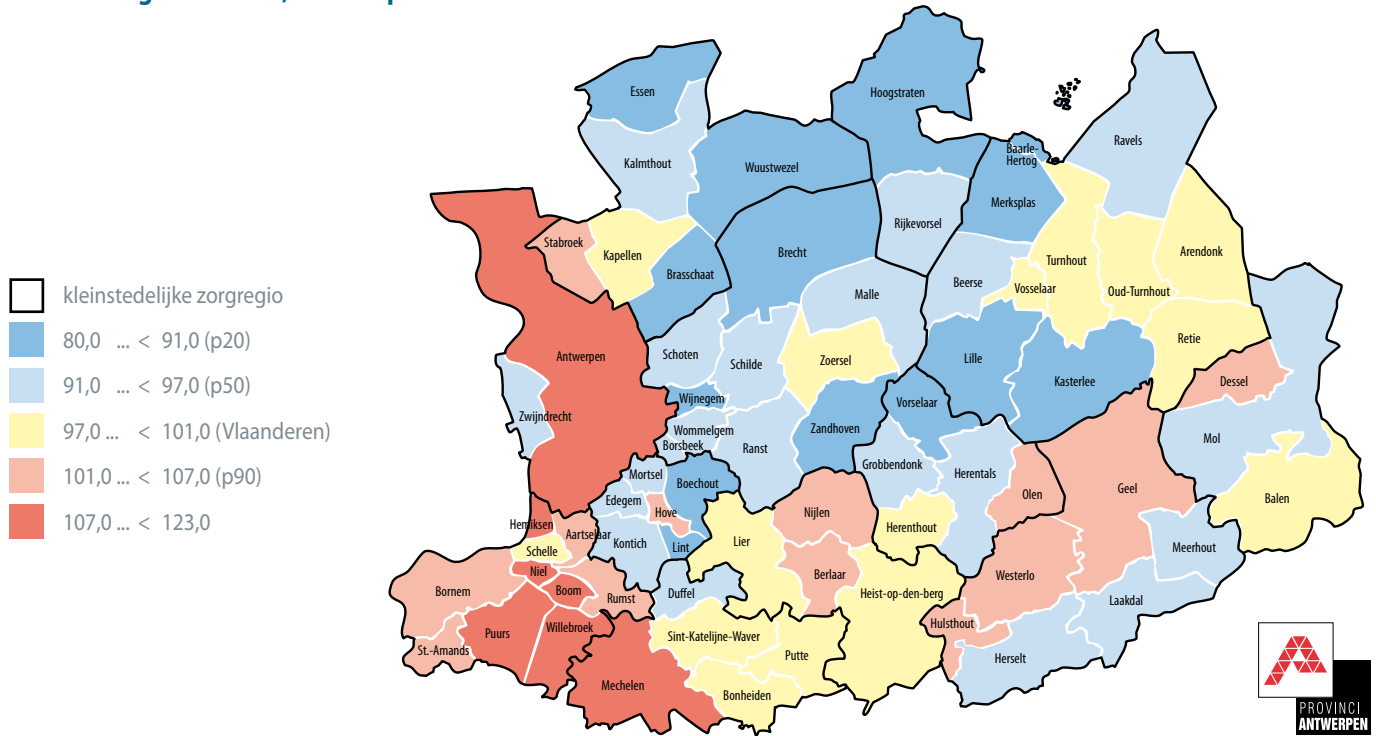
- Voor één op tien gemeenten is de toename van de groene druk groter dan 7%. Het betreft gemeenten op de lijn Antwerpen-Boom-Mechelen. De toename van 20-59 jarigen (waartoe de ouders behoren) en van de groene druk versterken elkaar.
- Voor één op vijf gemeenten is de afname van de groene druk groter dan 9%. Het betreft vooral gemeenten in het noorden van de Kempen en van de Antwerpse periferie.

Tabel 5:

Voor Vlaanderen is er nauwelijks evolutie zowel voor de groene druk (+1%) als voor de 20-59 jarigen (+ 3%).

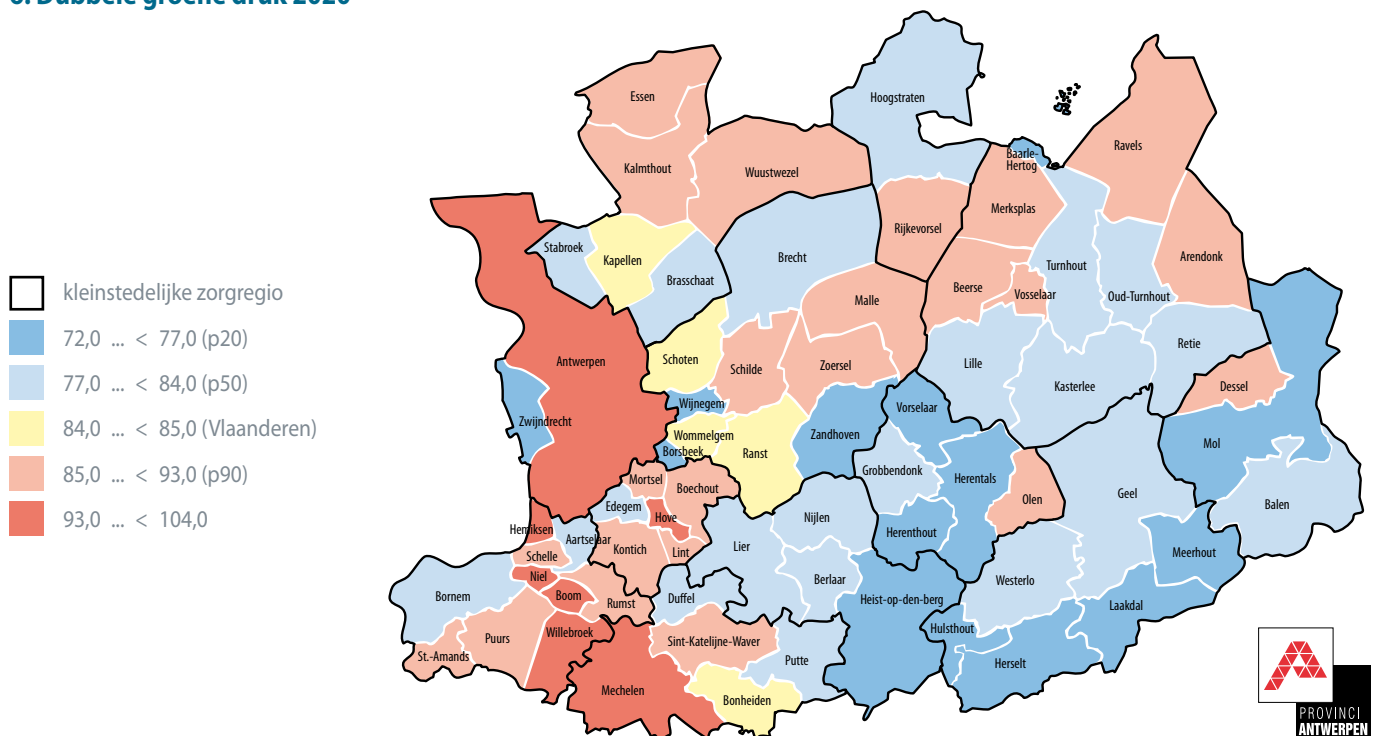
Voor beide factoren zien we in de provincie Antwerpen evenwel grote lokale verschillen.

5. Evolutie groene druk, 2020 in procent van 2000

De vermelding naast de bovengrens van de klassen geeft aan welk percentage van de gemeenten in de provincie Antwerpen een lagere waarde heeft en wat de waarde voor Vlaanderen is.

6. Dubbele groene druk 2020

De vermelding naast de bovengrens van de klassen geeft aan welk percentage van de gemeenten in de provincie Antwerpen een lagere waarde heeft en wat de waarde voor Vlaanderen is.

Tabel 5. Factoren evolutie jongeren 2000-2020: 0-59 jarigen (ouders) en groene druk

GROOTSTEDELIJKE ZORGREGIO	Evolutie 0-59 jaar 2020 in % van 2000	Evolutie Groene druk 2020 in % van 2000	2 * groene druk 2020	GROOTSTEDELIJKE ZORGREGIO	Evolutie 0-59 jaar 2020 in % van 2000	Evolutie Groene druk 2020 in % van 2000	2 * groene druk 2020
KLEINSTEDELIJKE ZORGREGIO				KLEINSTEDELIJKE ZORGREGIO			
Gemeente				Gemeente			
Vlaanderen	103	101	85	Berlaar	109	102	82
provincie Antwerpen	107	103	87	Heist-op-den-Berg	107	100	75
percentiel 50*	102	97	84	Lier	104	99	80
ANTWERPEN	109	104	91	Nijlen	101	103	81
Antwerpen	121	115	96	LIER	105	100	79
Zwijndrecht	100	94	77	Bonheiden	97	97	84
ANTWERPEN	120	114	95	Duffel	99	95	82
Brasschaat	90	89	79	Mechelen	113	108	97
Essen	109	90	88	Putte	100	100	78
Kalmthout	96	93	86	Sint-Katelijne-Waver	105	97	87
Kapellen	95	97	84	MECHELEN	107	104	91
Stabroek	95	105	83	TURNHOUT	104	96	80
Wuustwezel	112	89	88	Geel	109	106	80
BRASSCHAAT	98	93	84	Herselt	102	96	75
Boechout	104	89	85	Hulshout	121	101	77
Edegem	82	92	80	Laakdal	96	93	72
Hove	89	101	104	Meerhout	103	96	76
Kontich	96	91	87	Westerlo	104	104	81
Lint	98	79	86	GEEL	106	101	78
Mortsel	96	93	85	Grobbendonk	97	96	79
MORTSEL	93	91	86	Herentals	103	91	72
Borsbeek	85	91	72	Herenthout	98	100	75
Brecht	112	86	82	Olen	103	107	87
Malle	94	94	87	Vorselaar	98	86	74
Ranst	96	91	85	HERENTALS	101	95	77
Schilde	87	95	86	Hoogstraten	118	88	81
Schoten	96	96	84	Rijkevorsel	108	92	86
Wijnegem	104	84	75	HOOGSTRATEN	114	89	82
Wommelgem	98	95	84	Balen	108	98	77
Zandhoven	93	82	75	Dessel	101	105	86
Zoersel	94	98	86	Mol	110	95	75
SCHILDE	97	92	83	MOL	108	97	78
MECHELEN	105	105	88	Arendonk	103	99	89
Aartselaar	81	106	78	Baarle-Hertog	108	89	77
Boom	117	123	100	Beerse	106	95	87
Bornem	98	102	84	Kasterlee	97	89	82
Hemiksem	112	122	96	Lille	105	87	80
Niel	121	117	96	Merkspas	100	88	86
Puurs	107	109	91	Oud-Turnhout	92	97	82
Rumst	94	101	86	Ravels	114	94	87
Schelle	103	99	86	Retie	113	97	84
Sint-Amands	103	106	92	Turnhout	101	101	78
Willebroek	110	116	97	Vosselaar	89	98	87
BOOM	104	111	91	TURNHOUT	102	95	83

Bronnen: zie bijlage (verwerkt)

Opvolging van generaties

Zijn er voldoende jongeren om de oudere generaties in aantal te kunnen opvolgen?

Zonder migratie op actieve leeftijd moet hiervoor het aantal 0-19 jarigen (20 leeftijdjaren) de helft zijn van het aantal 20-59 jarigen (40 leeftijdjaren).

De groene druk moet dus minstens 50 % zijn. Het dubbele van de groene druk geeft dus aan in welke mate het aantal jongeren voldoende is voor de opvolging.¹⁰

TOELICHTING BIJ DE KAARTEN EN TABELLEN

Kaart 6 geeft aan in welke mate er in 2020 voldoende jongeren zijn.

Tabel 5 (cijferkolom 3) geeft meer nauwkeurig de waarden, ook voor de zorgregio's.

BEVINDING VOOR DE PROVINCIE ANTWERPEN

Vlaanderen:

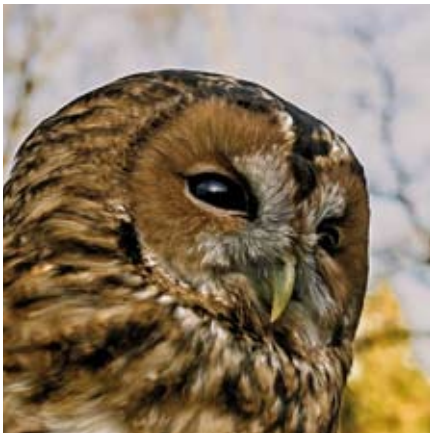
Het aantal jongeren zal 15 % te laag zijn voor de opvolging van generaties.

Provincie Antwerpen:

- In één op twee gemeenten is het tekort groter dan voor Vlaanderen.
- Voor één op vijf gemeenten (■ op kaart 6) is het tekort zelfs groter dan 23 %. Het betreft vooral gemeenten in het zuidoosten van de provincie. In de Antwerpse periferie gaat het - niettegenstaande afname van de groene druk - slechts om enkele gemeenten.
- Voor slechts één op tien gemeenten (■ op kaart 6) is het aantal jongeren voldoende of toch bijna (tekort kleiner dan 7 %). Het gaat vooral om gemeenten op de lijn Antwerpen-Boom-Mechelen.

3 Pensioenleeftijd

[+ 60 jaar]

Eerst volgen enkele resultaten uit de prognose van SVR, met afzonderlijk ook de evolutie van het aantal ouder dan 75 jaar.

Men gebruikt het 'aantal ouder dan 75 jaar' soms als indicator voor de evolutie van de zorgnood onder ouderen.

Gebruik van gegevens over het Vlaamse Zorgfonds maakt echter een betere schatting van de evolutie van die nood mogelijk.

Prognose: 60+ en 75+

Voor haar prognose werkt SVR met gemeentelijke migratiepatronen [zie:1. actieve leeftijd].

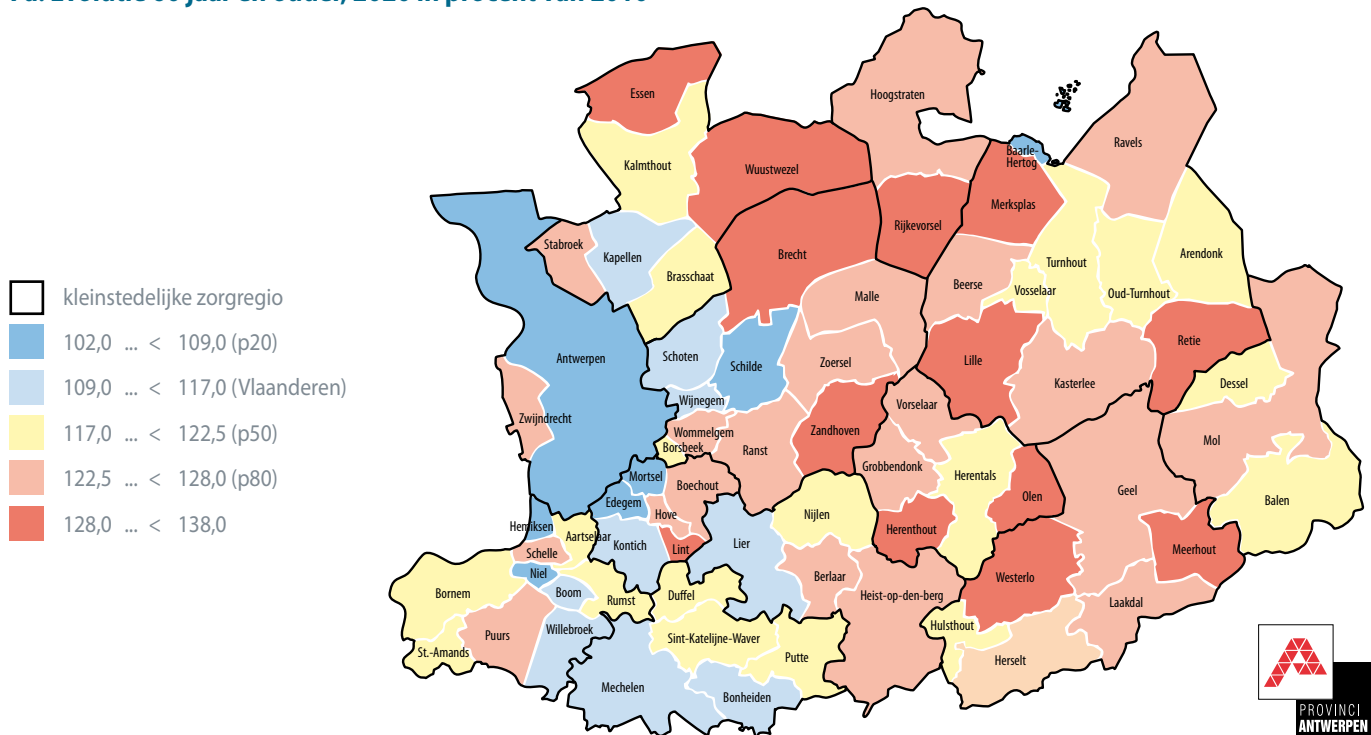
Voor de *sterfte* houdt SVR rekening met de evolutie op lange termijn (1971-2007). Voor de *leeftijd 65 tot 84* verdeelt zij de gemeenten over enkele groepen op basis van hun sterftekansen naar leeftijd en geslacht.¹¹

Voor *andere leeftijden* werkt SVR met de sterftekansen voor Vlaanderen per geslacht.

Lokale verschillen in de evolutie van de bevolking op pensioenleeftijd in de periode 2010-2020 blijken echter vooral het gevolg te zijn van verschillen in de leeftijdsverdeling bij het begin (2010).¹²

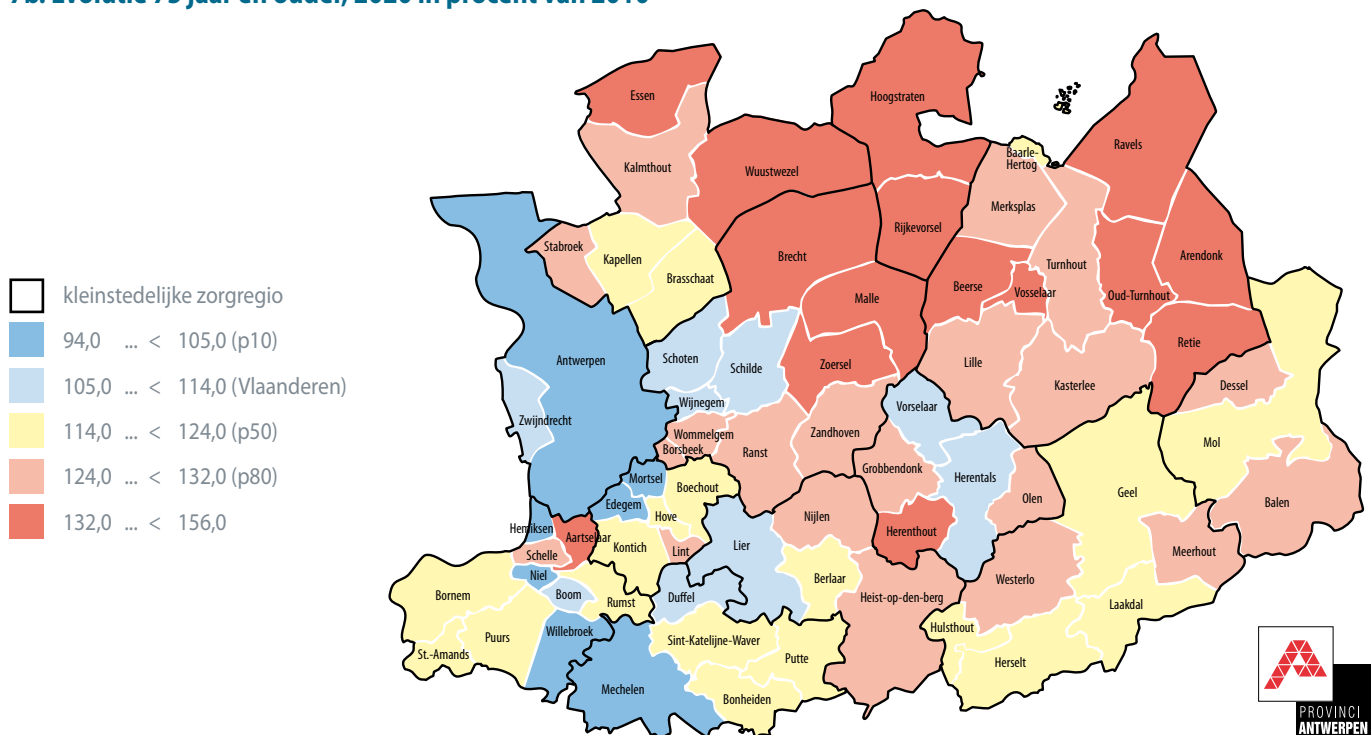
De prognose (ook die voor 2030) is hierdoor minder onzeker.

7a. Evolutie 60 jaar en ouder, 2020 in procent van 2010

De vermelding naast de bovengrens van de klassen geeft aan welk percentage van de gemeenten in de provincie Antwerpen een lagere waarde heeft en wat de waarde voor Vlaanderen is.

7b. Evolutie 75 jaar en ouder, 2020 in procent van 2010

Tabel 6. Evolutie van 60 jaar en ouder, 75 jaar en ouder - 2020 in % van 2010

GROOTSTEDELIJKE ZORGREGIO	60+	75+	GROOTSTEDELIJKE ZORGREGIO	60+	75+
KLEINSTEDELIJKE ZORGREGIO			KLEINSTEDELIJKE ZORGREGIO		
Gemeente			Gemeente		
Vlaanderen	117	114	Berlaar	123	116
provincie Antwerpen	116	112	Heist-op-den-Berg	124	124
percentiel 50*	123	124	Lier	115	110
ANTWERPEN	112	106	Nijlen	122	130
Antwerpen	104	94	LIER	121	119
Zwijndrecht	126	114	Bonheiden	113	122
ANTWERPEN	105	95	Duffel	117	113
Brasschaat	122	121	Mechelen	111	99
Essen	128	136	Putte	122	123
Kalmthout	117	124	Sint-Katelijne-Waver	118	118
Kapellen	111	121	MECHELEN	114	108
Stabroek	127	128	TURNHOUT	125	126
Wuustwezel	138	139	Geel	124	115
BRASSCHAAT	122	126	Herselt	127	121
Boechout	124	123	Hulshout	122	122
Edegem	106	103	Laakdal	127	124
Hove	125	120	Meerhout	131	131
Kontich	116	120	Westerlo	132	132
Lint	138	127	GEEL	127	122
Mortsel	103	96	Grobbendonk	123	132
MORTSEL	113	109	Herentals	121	111
Borsbeek	121	126	Herenthout	129	135
Brecht	135	139	Olen	131	125
Malle	125	133	Vorselaar	127	113
Ranst	125	127	HERENTALS	124	120
Schilde	106	113	Hoogstraten	126	132
Schoten	112	109	Rijkevorsel	130	146
Wijnegem	116	111	HOOGSTRATEN	128	138
Wommelgem	125	127	Balen	121	126
Zandhoven	132	125	Dessel	121	127
Zoersel	126	140	Mol	123	123
SCHILDE	121	123	MOL	122	124
MECHELEN	117	114	Arendonk	119	139
Aartselaar	119	156	Baarle-Hertog	102	115
Boom	110	106	Beerse	128	142
Bornem	119	116	Kasterlee	128	127
Hemiksem	104	95	Lille	138	130
Niel	109	99	Merksplas	130	125
Puurs	124	118	Oud-Turnhout	121	135
Rumst	119	118	Ravels	127	134
Schelle	124	126	Retie	132	139
Sint-Amands	121	123	Turnhout	119	125
Willebroek	111	104	Vosselaar	120	133
BOOM	116	115	TURNHOUT	124	131

Bronnen: zie bijlage (verwerkt)

TOELICHTING BIJ DE KAARTEN EN TABELLEN

Kaarten 7a en **7b** en **tabel 6** geven voor '60 jaar en ouder' en '75 jaar en ouder' de aantallen in 2020 in procent van de aantallen in 2010.

BEVINDING 60+:

Vlaanderen:

Het aantal '60 +' neemt in het huidig decennium toe met 1 op 6 (17%).

Het talrijke aantal inwoners geboren in de jaren vijftig schuift door naar de leeftijdsgroep 60-69 jaar.

Provincie Antwerpen:

Kaart 7a toont de sterke lokale verschillen.

- Voor slechts één op vier gemeenten (■ en ■ samen) is de toename kleiner dan voor Vlaanderen. Het zijn vooral gemeenten op de lijn Antwerpen–Boom–Mechelen en enkele gemeenten in de nabije periferie van Antwerpen.
- Voor één op twee gemeenten (■ en ■ samen) is de toename echter bijna een kwart of meer (meer dan 22,5%).
Het betreft bijna alle gemeenten in een gebied gevormd door de Kempen (grootstedelijke zorgregio Turnhout) en de aangrenzende gemeenten.

BEVINDING 75+:

Vlaanderen:

Het aantal '75 +' neemt iets minder sterk toe dan het aantal '60 +'.

Provincie Antwerpen:

- **Kaart 7b** toont dat de lokale verschillen een gelijkaardig patroon vertonen als voor '60+'. Ze zijn echter groter en de sterkste toenames concentreren zich meer in het noorden van de provincie.
- Voor sommige gemeenten zijn de twee indicatoren wel zeer ongelijk (extreem voorbeeld is Aartselaar).

Evolutie van de zorgnood bij ouderen

Voor het lokale beleid heeft de *zorgnood* bijzonder belang. Die nood is nog gering op 60 jaar maar neemt sterk toe met de leeftijd.

In 2010 had 5% van de 60-74 jarigen een dossier bij het Vlaamse Zorgfonds. Voor de inwoners van 75 jaar of ouder gaat het al om 25%, waaronder 11% voor residentiële zorg.

Men zou kunnen verwachten dat de evolutie van de hoogste leeftijdsgroepen (bijvoorbeeld '75+') een beter beeld van de evolutie van de zorgnood geeft dan de evolutie van alle ouderen ('60+').

De evolutie van het aantal ouder dan 75+ houdt echter onvoldoende rekening met:

- de nog sterke toename van de zorgvraag na de leeftijd van 75 jaar,
- de wijziging in de leeftijdsverdeling van de groep 75+
- de evolutie van de zorgnood voor 75 jaar.

Om het effect van de demografische evolutie op de zorgnood te bepalen is het daarom beter rekening te houden met alle leeftijdsgroepen ouder dan 60 jaar, doch slechts in verhouding tot de percentages in het 'Vlaams Zorgfonds' (de cijfers voor Vlaanderen in 2010).¹³

TOELICHTING BIJ DE KAARTEN EN TABELLEN

Kaart 8a en **tabel 7** - eerste cijferkolom - geven voor het huidige decennium de evolutie weer van de *totale zorgnood*.

Kaart 8b en **tabel 7** - tweede cijferkolom - tonen de *residentiële zorgnood*.

BEVINDING VOOR DE DE TOTALE ZORGNOOD

Vlaanderen

De totale zorgnood neemt in Vlaanderen toe met 30% en dus veel sterker dan het aantal 'ouder dan 75 jaar' (toename met 14%).

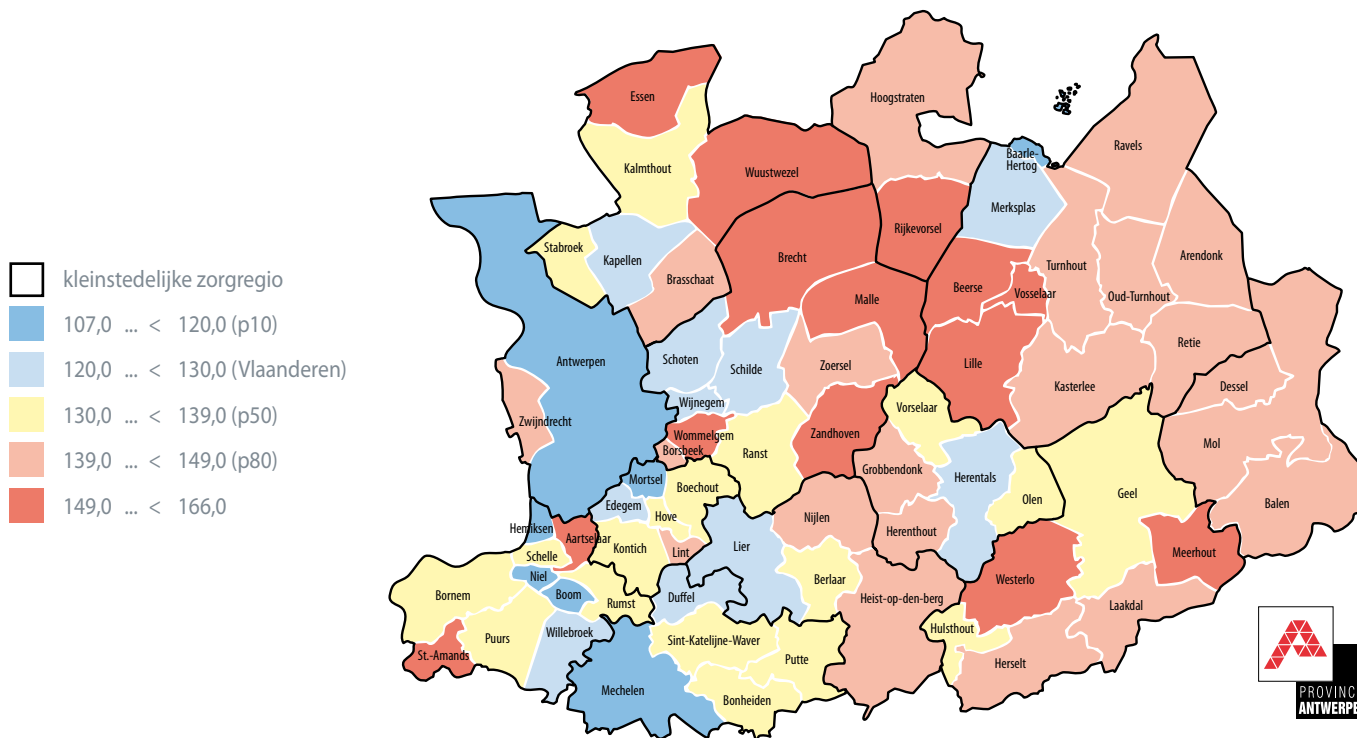
Dit verschil is te verklaren door de veroudering in de groep 75 jaar en ouder.¹⁴

Provincie Antwerpen

Kaart 8a toont de sterke lokale verschillen:

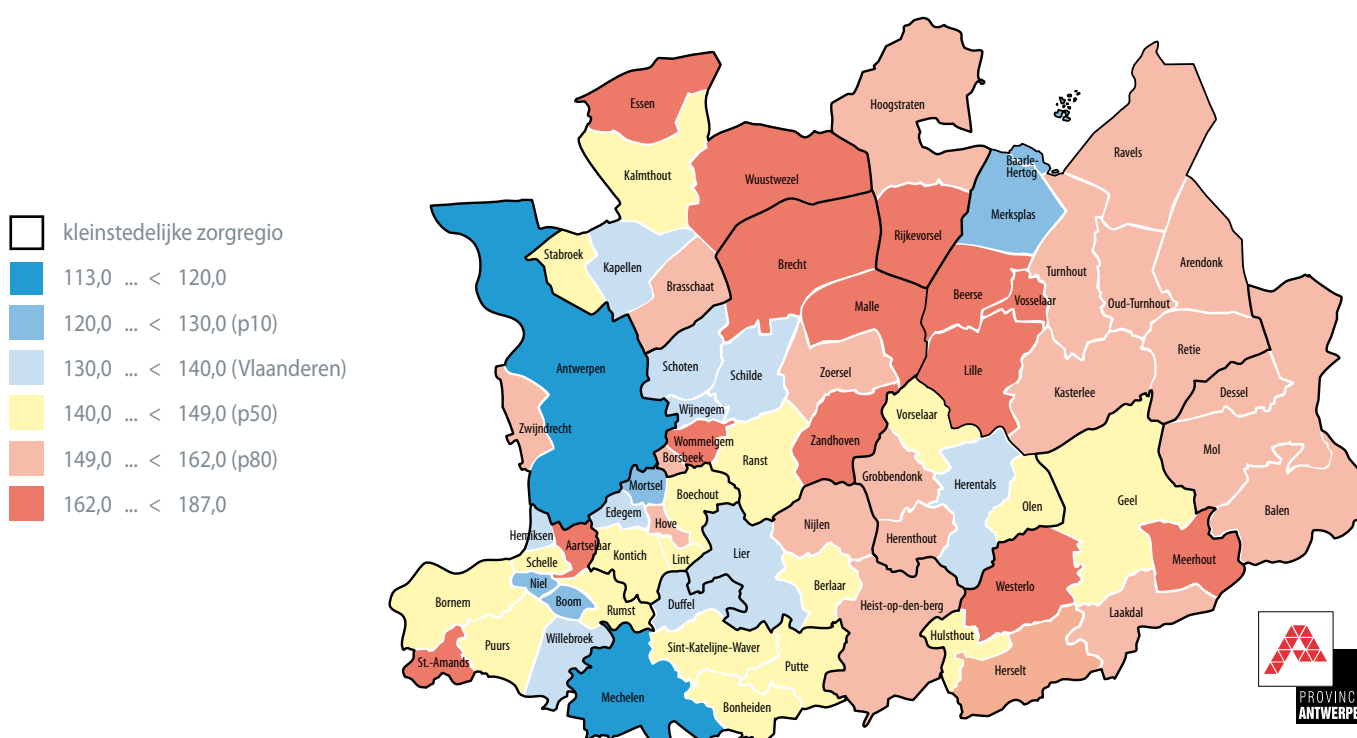
- Voor slechts één op tien gemeenten (in op kaart 8) is de toename kleiner dan 20%. Zij liggen vooral op de lijn Antwerpen-Boom-Mechelen.
- Voor drie op vier gemeenten (in of of op kaart 8) is de toename groter dan voor Vlaanderen.
- Voor de helft van de gemeenten (in of) is de toename zelfs groter dan 39%. Het betreft bijna alle gemeenten in de Kempen en de westelijke rand van die regio (de lijn Essen-Zandhoven-Heist op den Berg).

8a. Evolutie totale zorgnood, 2020 in procent van 2010 (weging Vlaams Zorgfonds 2010)

De vermelding naast de bovengrens van de klassen geeft aan welk percentage van de gemeenten in de provincie Antwerpen een lagere waarde heeft en wat de waarde voor Vlaanderen is.

8b. Evolutie residentiële zorgnood, 2020 in procent van 2010 (weging Vlaams Zorgfonds 2010)

Tabel 7. Evolutie zorgnood ouderen - 2020 in % van 2010 (basis Vlaams Zorgfonds 2010)

GROOTSTEDELIJKE ZORGREGIO	totaal	Resi- dentieel	GROOTSTEDELIJKE ZORGREGIO	totaal	Resi- dentieel
KLEINSTEDELIJKE ZORGREGIO			KLEINSTEDELIJKE ZORGREGIO		
Gemeente			Gemeente		
Vlaanderen	130	140	Berlaar	135	146
provincie Antwerpen	127	136	Heist-op-den-Berg	140	153
percentiel 50*	139	149	Lier	124	132
ANTWERPEN	120	128	Nijlen	142	153
Antwerpen	107	113	LIER	134	145
Zwijndrecht	139	153	Bonheiden	133	143
ANTWERPEN	108	114	Duffel	125	132
Brasschaat	140	153	Mechelen	112	118
Essen	150	164	Putte	135	143
Kalmthout	134	143	Sint-Katelijne-Waver	135	145
Kapellen	129	138	MECHELEN	122	129
Stabroek	136	141	TURNHOUT	143	156
Wuustwezel	156	170	Geel	136	147
BRASSCHAAT	139	149	Herselt	143	158
Boechout	138	147	Hulshout	137	148
Edegem	121	133	Laakdal	146	161
Hove	138	150	Meerhout	161	182
Kontich	133	143	Westerlo	152	166
Lint	141	147	GEEL	144	158
Mortsel	112	121	Grobbendonk	144	155
MORTSEL	125	135	Herentals	130	140
Borsbeek	141	153	Herenthout	148	158
Brecht	153	165	Olen	138	145
Malle	154	172	Vorselaar	137	148
Ranst	136	143	HERENTALS	136	146
Schilde	123	134	Hoogstraten	141	151
Schoten	124	134	Rijkevorsel	166	187
Wijnegem	128	138	HOOGSTRATEN	150	166
Wommelgem	150	166	Balen	145	160
Zandhoven	153	168	Dessel	143	157
Zoersel	148	159	Mol	145	161
SCHILDE	138	150	MOL	144	160
MECHELEN	129	138	Arendonk	146	159
Aartselaar	160	177	Baarle-Hertog	117	122
Boom	117	123	Beerse	151	164
Bornem	134	146	Kasterlee	140	149
Hemiksem	118	130	Lille	155	170
Niel	119	130	Merksplas	126	125
Puurs	134	143	Oud-Turnhout	145	157
Rumst	136	147	Ravels	147	161
Schelle	134	140	Retie	145	153
Sint-Amands	153	174	Turnhout	140	153
Willebroek	124	136	Vosselaar	151	171
BOOM	132	143	TURNHOUT	144	156

Bronnen: zie bijlage (verwerkt)

BEVINDING VOOR DE RESIDENTIËLE ZORGNOOD

Vlaanderen

De residentiële zorgnood neemt in Vlaanderen nog sterker toe dan de totale zorgnood, namelijk met 40% in het huidig decennium.

Provincie Antwerpen

Kaart 8b en **tabel 7** (tweede cijferkolom) brengen de lokale verschillen in beeld:

- Voor slechts één op tien gemeenten is de toename kleiner dan 30%. Zij is het kleinst voor de steden Antwerpen (13%) en Mechelen (18%).
- Voor drie op vier gemeenten (in of of op kaart 8b) is de toename groter dan voor Vlaanderen (dus meer dan 40%).
- Voor de helft van de gemeenten (in of) is er een toename met de helft of meer. Het betreft bijna alle gemeenten in de Kempen en de westelijke rand (zie hoger) van die regio.

De evolutie van de residentiële zorg volgt bijna perfect de evolutie van de totale zorgnood. De residentiële zorgnood is evenwel nog groter, en dit het meest in de gemeenten met de sterkste evolutie van de totale zorgvraag.

We berekenden ook de zorgnood voor *volgend decennium* [zie de bijlagen].

Voor alle gemeenten neemt zowel de totale zorgnood als de residentiële vraag verder toe. We leren daaruit dat de nodige investeringen in dit decennium geen risico inhouden op een te groot aanbod op lange termijn.

Dit wordt ook geïllustreerd met **volgende grafiek** die voor de kleinstedelijke zorgregio's de evolutie geeft voor de capaciteit in woonzorgcentra, en dit als percentage van de capaciteit in 2010.

De evolutie tegen 2020 () is opgesplitst in het huidige tekort ()¹⁵ en de toename nodig voor de demografische evolutie ()

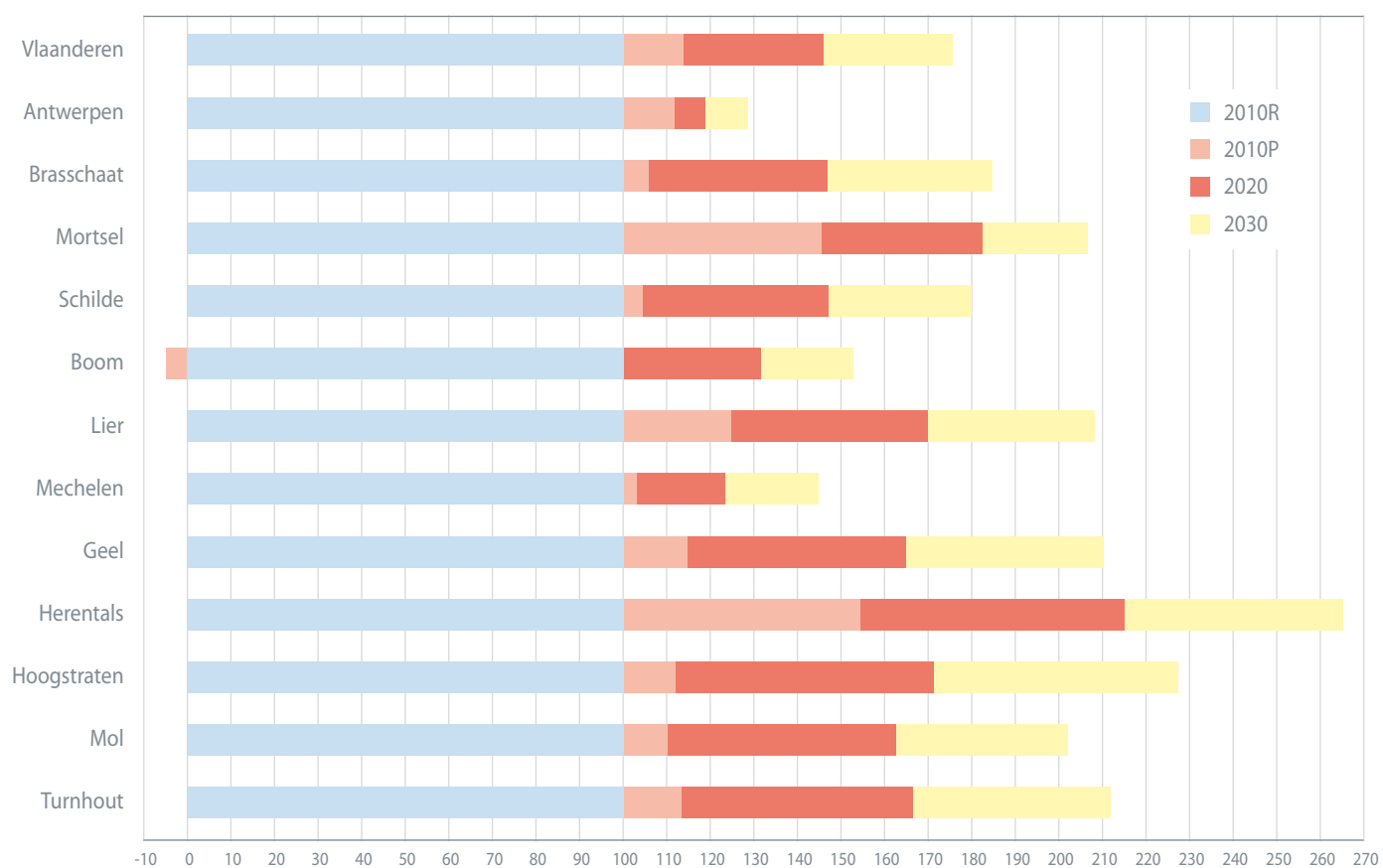
Voor de regio's Herentals en Mortsel blijkt nog een grote inhaalbeweging nodig.

Evolutie van de residentiële zorgnood

2010R = plaatsen centra woonzorg gerealiseerd in 2010

2010P = toepassing programmapercentages op bevolking 2010

2020, 2030 = toepassing programmapercentages op bevolking 2020, 2030

De waarden zijn cumulatief voorgesteld. Zo geeft roos het verschil 2010P – 2010R. Voor de regio Boom was 2010P kleiner dan 2010R, wat in deze voorstelling leidt tot een arcering in negatieve waarden.

Synthese en beleidsvragen

Aan de slag gaan met de prognose van de Studiedienst van de Vlaamse Regering over de evolutie van de bevolking op gemeentelijke niveau tot 2030 geeft – letterlijk en figuurlijk – kleur aan de cijfers.

De grote lokale verschillen – dit voor de drie besproken leeftijdscategorieën – zijn het meest opvallende kenmerk als we de vertaling maken van de Vlaamse prognoses naar het niveau van de provincie Antwerpen.

Hiernavolgend brengen we die lokale verschillen nogmaals in herinnering, zij het vrij algemeen. Voor detail verwijzen we naar alle vorige hoofdstukken.

Per leeftijdscategorie (jongeren – actieve leeftijd – pensioen) voegen we beleidsvragen toe.

Alle conclusies en beleidsvragen hebben betrekking op de **provincie Antwerpen** (her en der in vergelijking met Vlaanderen).

ACTIEVE LEEFTIJD

In het huidige decennium blijft de bevolking op actieve leeftijd in Vlaanderen bijna constant. Hoewel in stad Antwerpen het aantal 20-59 jarigen met 9% toeneemt, is deze toename niet typisch stedelijk.

In 1 op 5 gemeenten zou zich een afname voordoen met meer dan 5%.

In de evolutie van de bevolking op actieve leeftijd – waarbij we het huidige en voorgaande decennium hebben samengenomen – worden de lokale verschillen in zeer hoge mate verklaard door de *migratie*.

Deze migratie is *sterk verschillend bij minder en meer residentiële gemeenten*.

Gemeenten met een sterk residentieel karakter lopen het risico van een sterk verlies van de bevolking op actieve leeftijd.

Beleidsvragen:

- Hebben gemeenten er op termijn geen belang bij voldoende diversiteit op de woningmarkt na te streven?
Die vraag betreft vooral de residentiële gemeenten in de Antwerpse periferie en het noorden van de Kempen.
- Is voor minder residentiële gemeenten (vooral stad Antwerpen) de sterke toename van de bevolking op actieve leeftijd houdbaar?
Welke gevolgen ontstaan er bijvoorbeeld op de woningmarkt?
- Is een grotere spreiding van uit het buitenland afkomstige bevolking wenselijk en haalbaar?

JONGEREN

Vlaanderen

Voor Vlaanderen is in het huidige decennium een *geringe* toename (3%) te verwachten van het aantal jongeren tussen 0-19 jaar.

De groene druk (0-19 jarigen in verhouding tot 20-59 jarigen) blijft quasi constant.

Dit betekent ook dat het aantal jongeren continu 15% te laag is voor de volledige opvolging van generaties. Voor die opvolging is er een blijvende afhankelijkheid van buitenlandse inwijking van volwassenen.

Provincie Antwerpen

- In één op tien gemeenten – op de lijn Antwerpen-Boom-Mechelen – is een *sterke* toename te verwachten (meer dan 12%), met een uitzonderlijke toename voor stad Antwerpen (21%). De hypothesen van SVR over geboortes houden voor die gemeenten wel het risico in op overschatting.
- Voor 1 op 5 gemeenten toont zich een afname met 6% en meer (vooral veel gemeenten in de Antwerpse periferie en in de kleinstedelijke zorgregio Turnhout).
- De lokale verschillen zijn in hoge mate het gevolg van samengaan van de evolutie van de bevolking op actieve leeftijd (waartoe de ouders behoren) met die van de groene druk (verhouding tussen 0-19 en 20-59 jarigen).
- Een ongeveer gelijkblijvend aantal jongeren (zoals voor Vlaanderen en de meeste gemeenten) betekent nog niet dat er voldoende jongeren zijn om de oudere leeftijdsgroepen op te volgen.
- In één op twee gemeenten is de groene druk in 2020 nog kleiner dan in Vlaanderen. Het gaat vooral om gemeenten in het zuid-oosten (de lijn Lier-Herentals-Geel-Mol). Slechts één op tien gemeenten, vooral op de lijn Antwerpen-Boom-Mechelen, hebben voldoende groene druk.

Samengevat toont zich in de provincie Antwerpen een profiel van een gelijkblijvend aantal jongeren met enkele sterke groeiers.

Veelal is het aantal evenwel te gering voor de opvolging van generaties.

Beleidsvragen:

- Is voor minder residentiële gemeenten (vooral stad Antwerpen) de sterke toename van het aantal jongeren houdbaar?
Kan tijdig gezorgd worden voor een voldoende onderwijsaanbod en kinderopvang?
- Waarom is er vooral voor gemeenten in het zuid-oosten van de provincie een onvoldoende kindertal voor de opvolging van generaties?
Is de kindertal lager of verliezen zij gezinnen met kinderen, en zo ja waarom?

PENSIOENLEEF TIJD

AANTAL OUDEREN

Vlaanderen

De evolutie van het aantal ouderen in het voorgaande, huidige en zelfs volgende decennium wordt in zeer grote mate bepaald door het doorschuiven in leeftijd van inwoners geboren in de naoorlogse babyboom (1945-1965).

Hierdoor is tevens de prognose van SVR ook voor 2030 minder afhankelijk van de hypothesen over sterfte en migratie.

In het huidige decennium zal in Vlaanderen de bevolking op pensioenleeftijd met een zesde (17%) toenemen.

Provincie Antwerpen

Bij drie op vier gemeenten is de toename *sterker* dan in Vlaanderen. Voor de helft is zij meer dan 22,5%.

Het betreft vooral de grootstedelijke zorgregio Turnhout en gemeenten in de westelijke rand van die regio (op de lijn Essen-Zandhoven-Heist op den Berg).

Voor enkele gemeenten, waaronder stad Antwerpen, is er nauwelijks toename.

ZORGNOOD

Vlaanderen

De zorgafhankelijkheid is nog gering op 60 jaar, maar neemt sterk toe met de leeftijd. In 2010 had 5% van de inwoners ouder dan 60 jaar een dossier bij het Vlaams Zorgfonds tegenover 25 % bij degenen ouder dan 75 jaar (11% voor residentiële zorg).

In het huidige decennium is voor de totale zorgnood een toename met 30 % te verwachten.

METHODOLOGISCHE BEDENKING

De evolutie van het aantal oudere senioren (bijvoorbeeld 75+) houdt nog onvoldoende rekening met de sterke toename van de zorgnood met de leeftijd en met de leeftijdsverdeling van de oudere senioren.

Om het effect van de demografische evolutie op de zorgvraag bij ouderen te onderzoeken is het daarom beter alle leeftijdsgroepen te wegen in verhouding tot hun zorgvraag (bijvoorbeeld via percentages met dossier bij Vlaams Zorgfonds).

Provincie Antwerpen

Het wegen van alle leeftijdsgroepen in verhouding tot hun zorgvraag [cf. de methodologische bedenking] leert dat voor alle gemeenten de evolutie van de zorgnood sterker is dan voor het aantal 'ouder dan 75 jaar'.

Bij drie op vier gemeenten is de toename groter dan voor Vlaanderen (dus meer dan 30%). Voor de helft is zij *zelfs groter dan 39%*.

Vooraf in de grootstedelijke zorgregio Turnhout en op de lijn Essen-Zandhoven-Heist op den Berg (westelijke rand).

Voor slechts één op tien gemeenten is de toename kleiner dan 20%. Het gaat vooral om gemeenten op de lijn Antwerpen-Boom-Mechelen.

Afzonderlijke analyse voor de residentiële zorg geeft *nog hogere groeiritmes*.

Al in dit decennium is voor de meeste gemeenten in de Kempen en de westrand van die regio een *toename met de helft* te verwachten.

Voor alle gemeenten neemt zowel de totale zorgnood als de residentiële vraag verder toe na 2020. Inspanningen in dit decennium houden dus geen risico in voor een te groot aanbod op lange termijn.

Wat de residentiële zorg betreft dient men daarenboven voor enkele regio's rekening te houden met grote huidige tekorten vergeleken met het programma, vooral voor Herentals en Mortsel.

Beleidsvragen:

- Wordt het invullen van de sterk toenemende zorgnood overgelaten aan de werking van vraag en aanbod?
Zo nee, welke rol nemen overheden op inzake financiering, zelf organiseren, stimuleren en ondersteunen van initiatieven?
- Wat is hierin de plaats van het bovenlokale?

Bijlagen

De volgende tabellen geven alle getallen om indicatoren te berekenen voor zelf gekozen groepen van gemeenten.

Aangevuld werd met een simulatie voor de periode 2020-2040 op basis van kindertal in 2020 en verschillende hypothesen over migratie: enerzijds 'constante migratie' (zoals in 2000-2020) en anderzijds 'geen migratie(saldo)'.

BIJLAGE A: EVOLUTIE LEEFTIJDGROEPEN 0-19, 20-39, 40-59 JAAR

Regio / gemeente	0-19 jaar			20-39 jaar			40-59 jaar		
	2000	2010	2020	2000	2010	2020	2000	2010	2020
Vlaanderen	1369264	1376379	1421726	1676627	1556538	1552799	1577593	1811837	1805700
Provincie Antwerpen	381114	389982	417622	460084	441820	453015	436182	501762	504812
Antwerpen	97693	111816	135716	123363	138540	151062	110780	121343	131501
Zwijndrecht	4054	3823	3806	4897	4618	4540	4954	5640	5324
ANTWERPEN	101747	115639	139522	128260	143158	155602	115734	126983	136825
Brasschaat	8981	7739	7182	9650	8051	7604	10524	11344	10556
Essen	4415	4279	4339	4665	4230	4244	4404	5437	5623
Kalmthout	4346	4184	3872	4573	3952	4022	4829	5306	4985
Kapellen	5986	5727	5514	6443	5542	5419	7337	7921	7642
Stabroek	4110	4018	4125	5171	4651	4613	5260	5680	5319
Wuustwezel	4888	4664	4866	5252	4869	5018	4633	6011	6100
BRASSCHAAT	32726	30611	29898	35754	31295	30920	36987	41699	40223
Boechout	3078	3027	2851	3169	2898	2851	3277	3875	3826
Edegem	5066	4265	3817	5525	4638	4319	6004	6057	5173
Hove	2225	1930	1999	1921	1633	1619	2418	2524	2236
Kontich	5135	4801	4494	5439	4577	4515	5344	6280	5870
Lint	2333	2060	1808	2250	1974	1830	2087	2702	2398
Mortsel	5859	5530	5221	6515	5991	5936	6295	6865	6387
MORTSEL	23696	21613	20190	24819	21711	21070	25425	28303	25891
Borsbeek	2351	2080	1823	3188	2560	2425	2771	3058	2661
Brecht	6756	6459	6551	7236	6410	6708	6910	8955	9178
Malle	3637	3423	3202	4134	3384	3171	3701	4525	4184
Ranst	4545	4123	3959	4722	4064	3889	5036	5804	5473
Schilde	4691	4254	3861	4466	3657	3590	5791	5949	5340
Schoten	7620	7334	7045	8582	7374	7369	8828	9964	9424
Wijnegem	1991	1890	1744	2225	2061	2025	2215	2689	2603
Wommelgem	2833	2729	2626	3225	2896	2698	3188	3734	3566
Zandhoven	3089	2619	2378	3366	2849	2762	3431	3967	3588
Zoersel	5048	4732	4654	5339	4555	4467	6081	6628	6312
SCHILDE	42561	39643	37842	46483	39810	39104	47952	55273	52330
ANTWERPEN	200730	207506	227453	235316	235974	246696	226098	252258	255269
Aartselaar	3153	2894	2713	4160	3066	2930	4411	4427	3999
Boom	3176	3976	4569	4295	4222	4305	3510	4493	4849
Bornem	4553	4475	4565	5708	4794	4732	5393	6249	6196
Hemiksem	1973	2382	2695	2546	2579	2751	2425	2847	2837
Niel	1810	2222	2573	2383	2427	2618	2014	2497	2724
Puurs	3594	3712	4208	4340	4004	4227	4253	4954	4990
Rumst	3408	3251	3225	4029	3394	3299	4002	4410	4219
Schelle	1866	1919	1904	2164	1786	1873	2125	2513	2536
Sint-Amands	1769	1861	1944	2113	1895	1817	1958	2315	2392
Willebroek	5039	5694	6424	6182	6107	6348	5858	6762	6911
BOOM	30341	32386	34821	37920	34274	34902	35949	41467	41653

Regio / gemeente	0-19 jaar			20-39 jaar			40-59 jaar		
	2000	2010	2020	2000	2010	2020	2000	2010	2020
Berlaar	2228	2317	2481	2826	2562	2674	2687	3394	3343
Heist-op-den-Berg	7903	8228	8473	10733	9468	9644	10244	12370	12832
Lier	6972	7176	7184	8968	8338	8286	8346	9682	9732
Nijlen	4535	4639	4714	5801	5143	5094	5746	6530	6579
LIER	21638	22360	22852	28328	25511	25699	27023	31976	32486
Bonheiden	3215	3207	3016	3482	2898	2815	3903	4499	4353
Duffel	3748	3595	3526	4442	4046	3913	4289	4914	4728
Mechelen	17878	19217	21697	21113	22228	23222	18713	21385	21607
Putte	3336	3330	3335	4265	3904	3702	4281	4965	4818
Sint-Katelijne-Waver	4541	4600	4656	5136	4617	4561	4989	6006	6098
MECHELEN	32718	33949	36231	38438	37693	38212	36175	41769	41605
MECHELEN	84697	88695	93904	104686	97478	98813	99147	115212	115743
Geel	7266	7568	8380	9930	9564	9390	9262	11328	11586
Herselt	2988	2859	2929	3837	3357	3420	3812	4540	4355
Hulshout	1893	2101	2314	2654	2525	2703	2350	3077	3342
Laakdal	3292	3086	2937	4372	3810	3468	4125	4839	4690
Meerhout	2054	1897	2034	2657	2467	2479	2536	3058	2861
Westerlo	5012	5095	5444	6675	6046	6063	6281	7413	7439
GEEL	22505	22606	24037	30125	27769	27523	28366	34255	34273
Grobbendonk	2461	2428	2288	3034	2461	2328	2931	3545	3445
Herentals	5718	5288	5364	7545	6802	6706	6780	8378	8091
Herenthout	1822	1791	1775	2475	2084	1963	2348	2778	2754
Olen	2595	2559	2879	3314	3055	3114	3116	3686	3537
Vorselaar	1780	1611	1494	2171	1868	1829	1951	2414	2196
HERENTALS	14376	13677	13799	18539	16270	15941	17126	20801	20023
Hoogstraten	4602	4610	4757	5234	4887	5392	4748	6061	6383
Rijkevorsel	2741	2687	2736	3166	2934	3024	2755	3234	3371
HOOGSTRATEN	7343	7297	7493	8400	7821	8417	7503	9295	9753
Balen	4308	4455	4555	5691	5315	5132	5259	6359	6643
Dessel	1986	2037	2114	2622	2234	2215	2225	2782	2702
Mol	7079	7005	7349	9139	8524	8706	8634	10405	10765
MOL	13373	13497	14018	17452	16073	16053	16118	19546	20110
Arendonk	2980	3006	3064	3534	3197	2999	3103	3717	3863
Baarle-Hertog	505	591	485	575	571	511	587	751	748
Beerse	4130	4139	4130	4845	4368	4387	4177	5092	5149
Kasterlee	4595	4067	4000	5296	4291	4232	4686	5860	5491
Lille	3942	3637	3600	4533	4101	3971	4024	5186	5020
Merksplas	2285	2012	2010	2485	2175	2030	2176	2686	2652
Oud-Turnhout	3004	2782	2698	3410	2869	2639	3719	4001	3945
Ravels	3351	3344	3577	3710	3315	3333	3531	4589	4903
Retie	2399	2438	2628	2901	2605	2802	2672	3394	3471
Turnhout	8367	8365	8513	11362	10526	10334	10339	11918	11621
Vosselaar	2532	2323	2212	2915	2417	2335	2810	3201	2777
TURNHOUT	38090	36704	36917	45566	40435	39573	41824	50395	49641
TURNHOUT	95687	93781	96265	120082	108368	107507	110937	134292	133799

BIJLAGE B: EVOLUTIE LEEFTIJDGROEPEN 60-74, 75 JAAR EN OUDER

Regio / gemeente	60-74 jaar				75 jaar en +			
	2000	2010	2020	2030	2000	2010	2020	2030
Vlaanderen	901721	945269	1123831	1232758	415046	561933	638990	782552
Provincie Antwerpen	248177	257480	305077	335757	118415	153816	172269	209085
Antwerpen	72912	65632	73152	78697	41777	46174	43350	48512
Zwijndrecht	2638	2784	3718	4013	1258	1708	1945	2557
ANTWERPEN	75550	68416	76870	82710	43035	47882	45295	51069
Brasschaat	5642	6150	7484	7752	2341	3665	4445	5509
Essen	2031	2631	3293	3716	892	1220	1654	2231
Kalmthout	2335	2814	3192	3349	1177	1475	1834	2226
Kapellen	4049	4587	4823	5216	1856	2650	3198	3621
Stabroek	1849	2587	3281	3181	753	1030	1322	1914
Wuustwezel	2001	2477	3403	3967	778	1192	1657	2289
BRASSCHAAT	17907	21246	25475	27180	7797	11232	14111	17791
Boechout	1630	1856	2299	2574	765	1093	1349	1717
Edegem	4053	3667	3976	3872	1605	2544	2630	2924
Hove	1178	1275	1632	1588	564	837	1005	1209
Kontich	2857	3106	3528	3985	1099	1725	2064	2420
Lint	849	1075	1547	1853	345	552	698	1000
Mortsel	4319	3632	3973	4113	2098	2719	2599	2798
MORTSEL	14886	14611	16955	17985	6476	9470	10346	12068
Borsbeek	1438	1567	1856	1833	625	860	1080	1315
Brecht	3107	3978	5325	6497	1082	1795	2495	3399
Malle	1758	2042	2446	2734	692	1157	1541	1907
Ranst	2281	2857	3530	3821	991	1405	1786	2394
Schilde	3416	3659	3732	3708	1198	1977	2231	2474
Schoten	5402	5362	6142	6739	2301	3308	3597	4166
Wijnegem	1396	1323	1581	1777	833	1021	1129	1280
Wommelgem	1722	1832	2270	2501	794	1143	1452	1821
Zandhoven	1519	1921	2620	2782	680	1031	1290	1824
Zoersel	2609	3742	4484	4686	1087	1608	2257	2948
SCHILDE	24648	28283	33986	37078	10283	15305	18859	23527
ANTWERPEN	132991	132556	153286	164953	67591	83889	88611	104455
Aartselaar	1929	2735	2836	2777	785	1168	1825	2207
Boom	2556	2400	2703	3204	1520	1618	1708	1894
Bornem	2976	3253	3913	4424	1309	1785	2075	2644
Hemiksem	1544	1444	1575	1666	663	914	869	1014
Niel	1430	1210	1399	1639	768	912	907	1008
Puurs	2429	2416	3082	3450	1120	1452	1714	2162
Rumst	2132	2208	2641	2858	1012	1349	1594	1955
Schelle	1101	1245	1539	1757	487	641	809	1057
Sint-Amands	1134	1216	1458	1661	586	782	960	1182
Willebroek	3650	3394	3941	4251	1779	2247	2330	2669
BOOM	20881	21521	25087	27689	10029	12868	14792	17791

Regio / gemeente	60-74 jaar				75 jaar en +			
	2000	2010	2020	2030	2000	2010	2020	2030
Berlaar	1620	1588	2019	2315	789	1028	1190	1505
Heist-op-den-Berg	5745	6280	7805	9272	2608	3520	4369	5599
Lier	5203	5287	6280	7024	2702	3447	3787	4558
Nijlen	3017	3475	4112	4571	1324	1785	2326	3007
LIER	15585	16630	20215	23181	7423	9780	11672	14668
Bonheiden	2281	2464	2643	2982	1208	1601	1950	2173
Duffel	2304	2564	3069	3384	1188	1458	1650	2066
Mechelen	11478	10685	12813	14027	6256	7425	7336	8539
Putte	2383	2636	3190	3491	1129	1517	1859	2369
Sint-Katelijne-Waver	2956	3009	3529	3971	1416	1917	2260	2698
MECHELEN	21402	21358	25244	27855	11197	13918	15055	17846
MECHELEN	57868	59509	70547	78725	28649	36566	41519	50305
Geel	5048	5495	7072	8106	2171	3035	3483	4638
Herselt	2120	2188	2841	3204	875	1303	1578	1990
Hulshout	1265	1398	1710	2077	464	763	931	1157
Laakdal	2141	2344	3028	3313	876	1249	1549	2054
Meerhout	1409	1468	1927	2098	536	835	1092	1439
Westerlo	2834	3580	4719	5109	1158	1762	2320	3341
GEEL	14817	16473	21296	23907	6080	8947	10952	14620
Grobbendonk	1448	1772	2109	2335	575	769	1012	1371
Herentals	3850	3938	4971	5721	1581	2353	2622	3228
Herenthout	1129	1326	1664	1915	528	724	979	1241
Olen	1357	1688	2255	2523	513	761	948	1285
Vorselaar	1035	1042	1396	1562	416	591	670	863
HERENTALS	8819	9766	12395	14055	3613	5198	6231	7988
Hoogstraten	2298	2967	3681	4216	869	1229	1623	2159
Rijkevorsel	1325	1612	1967	2231	468	792	1157	1525
HOOGSTRATEN	3623	4579	5647	6447	1337	2021	2780	3685
Balen	2894	3257	3842	4424	1138	1636	2055	2633
Dessel	1288	1362	1605	1912	424	692	880	1081
Mol	4977	5260	6492	7633	1854	2920	3595	4497
MOL	9159	9879	11939	13969	3416	5248	6530	8211
Arendonk	1527	1911	2101	2346	661	927	1288	1596
Baarle-Hertog	297	423	412	479	156	166	191	212
Beerse	1907	2381	2901	3352	639	1023	1448	1904
Kasterlee	2253	2606	3335	3853	724	1312	1671	2155
Lille	1776	2182	3089	3554	746	1107	1437	2100
Merkspas	822	1095	1439	1673	287	497	623	874
Oud-Turnhout	1752	2266	2618	2749	528	954	1289	1613
Ravels	1823	2188	2704	3181	684	1010	1357	1665
Retie	1321	1600	2052	2382	440	704	982	1290
Turnhout	6038	6425	7438	8193	2490	3529	4403	5192
Vosselaar	1384	1641	1879	1939	374	718	958	1221
TURNHOUT	20900	24718	29967	33701	7729	11947	15646	19822
TURNHOUT	57318	65415	81244	92079	22175	33361	42139	54325

BIJLAGE C: ZORGNOD (BASIS = PERCENTAGES VLAAMS ZORGFONDS, VLAANDEREN 2010)

Regio / gemeente	totaal				residentieel			
	2000	2010	2020	2030	2000	2010	2020	2030
Vlaanderen	140987	179805	233368	279578	53983	69520	97234	117953
Provincie Antwerpen	39900	49576	62935	74748	15328	19275	26215	31443
Antwerpen	13717	14943	15998	17365	5412	6000	6778	7309
Zwijndrecht	427	551	769	942	165	216	330	404
ANTWERPEN	14144	15494	16767	18307	5578	6216	7109	7714
Brasschaat	814	1161	1625	1967	309	447	683	845
Essen	306	404	609	797	116	152	249	333
Kalmthout	401	508	680	822	158	201	288	356
Kapellen	656	886	1141	1341	257	351	484	583
Stabroek	250	353	479	627	91	130	183	248
Wuustwezel	273	384	601	819	102	142	242	340
BRASSCHAAT	2701	3696	5134	6373	1032	1424	2128	2706
Boechout	293	377	521	644	122	153	226	281
Edegem	542	773	935	1007	196	296	392	427
Hove	199	269	372	434	79	106	159	188
Kontich	387	550	730	860	144	208	299	358
Lint	111	178	252	348	40	68	99	139
Mortsel	701	862	965	1011	267	344	415	435
MORTSEL	2233	3009	3774	4304	848	1175	1590	1829
Borsbeek	218	278	391	470	85	106	163	202
Brecht	389	581	887	1210	143	212	350	489
Malle	265	377	581	728	106	146	251	324
Ranst	336	477	649	836	126	184	263	346
Schilde	427	628	775	880	156	237	316	372
Schoten	756	1024	1268	1463	276	388	519	607
Wijnegem	278	342	438	499	112	142	196	226
Wommelgem	286	378	567	689	114	151	250	307
Zandhoven	245	342	522	672	96	134	225	291
Zoersel	383	548	812	1040	146	205	327	432
SCHILDE	3583	4976	6890	8486	1362	1906	2862	3595
ANTWERPEN	22661	27174	32565	37471	8820	10722	13689	15843
Aartselaar	299	412	660	815	121	157	279	361
Boom	484	517	603	677	189	203	250	282
Bornem	455	566	760	944	176	214	312	394
Hemiksem	208	280	330	361	74	106	139	151
Niel	248	290	346	378	95	116	151	163
Puurs	376	463	622	754	142	179	256	313
Rumst	344	442	600	709	134	175	258	306
Schelle	159	214	286	363	58	82	115	148
Sint-Amands	215	249	381	460	89	98	170	207
Willebroek	614	691	858	957	241	266	361	404
BOOM	3402	4124	5447	6418	1319	1597	2291	2729

Regio / gemeente	totaal				residentieel			
	2000	2010	2020	2030	2000	2010	2020	2030
Berlaar	259	328	444	540	98	129	188	230
Heist-op-den-Berg	875	1140	1600	2022	329	437	667	853
Lier	882	1109	1379	1617	338	438	579	681
Nijlen	432	585	829	1061	159	222	340	446
LIER	2449	3162	4252	5240	923	1227	1774	2210
Bonheiden	417	545	723	844	166	222	318	379
Duffel	399	487	608	741	155	192	253	311
Mechelen	2024	2356	2646	2981	781	933	1097	1229
Putte	384	497	672	835	149	195	279	353
Sint-Katelijne-Waver	501	635	855	1014	199	254	370	446
MECHELEN	3726	4520	5504	6415	1449	1797	2318	2718
MECHELEN	9577	11807	15203	18073	3692	4621	6383	7657
Geel	720	958	1299	1636	264	361	532	673
Herselt	316	415	594	732	121	159	252	313
Hulshout	161	240	329	414	59	90	133	171
Laakdal	290	400	584	731	105	150	242	307
Meerhout	184	255	409	517	67	95	172	222
Westerlo	412	562	853	1136	156	208	346	470
GEEL	2083	2830	4068	5166	772	1063	1678	2155
Grobbendonk	199	254	365	475	74	93	145	194
Herentals	532	736	954	1140	194	279	390	467
Herenthout	178	237	350	454	68	92	145	194
Olen	185	246	338	444	69	89	129	174
Vorselaar	142	181	249	306	52	68	100	125
HERENTALS	1235	1654	2255	2818	458	622	910	1154
Hoogstraten	300	403	567	745	110	143	217	294
Rijkevorsel	172	254	420	560	64	94	176	243
HOOGSTRATEN	472	656	987	1305	175	237	393	537
Balen	391	516	746	951	144	190	305	399
Dessel	147	214	305	386	51	78	123	160
Mol	644	907	1312	1633	235	338	543	686
MOL	1182	1637	2364	2970	429	606	971	1246
Arendonk	220	319	466	592	82	124	196	258
Baarle-Hertog	44	55	64	77	15	19	24	30
Beerse	238	333	502	666	89	120	198	272
Kasterlee	268	407	571	727	97	148	221	288
Lille	253	345	534	723	94	127	216	295
Merkspas	94	169	213	292	32	64	80	112
Oud-Turnhout	198	316	458	569	71	115	181	235
Ravels	228	328	482	604	81	120	193	248
Retie	152	222	322	424	53	78	120	164
Turnhout	853	1101	1540	1841	318	410	629	772
Vosselaar	141	225	340	429	49	79	135	179
TURNHOUT	2690	3819	5493	6945	982	1404	2192	2851
TURNHOUT	7661	10596	15167	19204	2816	3932	6143	7943

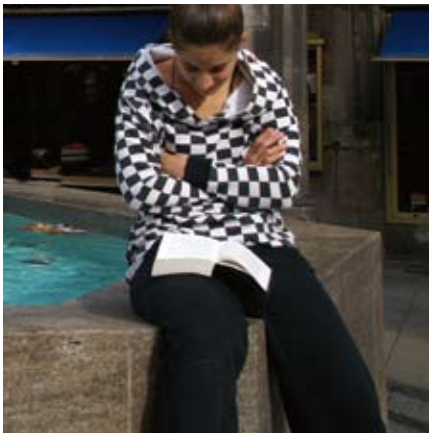
BIJLAGE D: EVOLUTIE ZONDER MIGRATIESALDO, RESIDENTIËLE INDICATOREN

Regio / gemeente	zonder migratie(saldo)			residentiële indicatoren					
	20-39 2020 (a)	20-59 2020 (b)	20-59 2040 (c)	belasting 2008 (d)	inwoners 2008 (e)	woningverkoop omzet (f)	aantal (g)	huurders 2001 (h)	woningen 2001 (i)
Vlaanderen	1341879	3000203	2929907	22545,8	6208877	68600,4	361843	187192	637051
Provincie Antwerpen	373492	828580	857577	6258,3	1731174	20245,2	105867	187192	637051
Antwerpen	95739	217740	282476	1460,6	477936	5963,5	37240	86927	191359
Zwijndrecht	3973	8817	8221	77,8	18480	187,8	1081	2078	6856
ANTWERPEN	99712	226557	290697	1538,4	496416	6151,2	38321	89005	198215
Brasschaat	8801	18352	14564	166,0	37014	741,8	2381	3536	13943
Essen	4327	8944	8454	48,7	17636	218,2	990	984	5839
Kalmthout	4259	8785	7776	65,3	17587	237,2	877	1103	5992
Kapellen	5866	12243	10769	118,0	26297	483,1	1786	1701	9428
Stabroek	4028	9142	8607	77,5	17833	256,6	1401	1272	6407
Wuustwezel	4790	9988	9736	62,8	19013	193,1	849	1231	6011
BRASSCHAAT	32071	67453	59905	538,2	135380	2130,0	8284	9827	47620
Boechout	3016	6153	5616	56,6	12589	166,4	728	870	4132
Edegem	4965	10432	8013	105,4	21222	287,0	1325	2024	8661
Hove	2181	4084	3564	46,3	8212	117,6	417	417	2836
Kontich	5032	10415	8874	95,4	20335	260,4	1162	1299	7184
Lint	2286	4514	3584	37,7	8229	99,4	459	575	2685
Mortsel	5742	12188	10990	108,4	24658	295,2	1514	2975	9716
MORTSEL	23222	47787	40641	449,8	95245	1226,0	5605	8160	35214
Borsbeek	2304	5456	4184	40,8	10136	92,9	527	1634	4095
Brecht	6621	13782	13060	105,7	27406	323,8	1345	1399	8882
Malle	3564	7654	6277	53,5	14422	150,9	643	1143	4791
Ranst	4454	9128	7730	77,3	18124	177,7	785	911	6192
Schilde	4597	9020	7339	97,0	19541	508,6	1164	1045	6879
Schoten	7468	15959	14198	133,4	33247	512,8	2210	2793	12499
Wijnegem	1951	4153	3713	35,9	8972	120,6	553	638	3226
Wommelgem	2776	5967	5244	48,3	12295	134,2	633	1010	4268
Zandhoven	3027	6358	5063	50,0	12351	125,0	509	617	4163
Zoersel	4947	10231	8985	92,9	21208	275,3	988	897	6706
SCHILDE	41710	87708	75792	734,8	177702	2421,8	9357	12087	61701
ANTWERPEN	196715	429505	467036	3261,2	904743	11929,0	61567	119079	342750
Aartselaar	3090	7203	5559	72,9	14265	194,4	842	916	5311
Boom	3112	7359	8741	54,5	16598	206,4	1395	1938	6274
Bornem	4462	10107	9158	84,6	20475	195,9	971	1557	7513
Hemiksem	1934	4451	5365	36,1	10047	144,2	903	851	3712
Niel	1774	4130	5113	30,2	9230	125,8	876	708	3403
Puurs	3522	7815	8308	67,7	16526	148,5	781	1094	5826
Rumst	3340	7325	6426	61,4	14657	162,9	872	819	5276
Schelle	1829	3970	3721	31,9	8072	87,2	506	758	2898
Sint-Amands	1734	3824	3705	29,8	7950	61,0	303	542	2705
Willebroek	4938	11053	12581	85,7	23965	246,4	1502	2611	8761
BOOM	29734	67237	68677	554,7	141785	1572,9	8951	11794	51679

(a), (b) zonder migratie(saldo) in de periode 2000-2020 - (c) zonder migratie(saldo) in de periode 2020-2040 - (d), (f) in miljoenen euro, (e) verkoop in 2005-2009

Regio / gemeente	zonder migratie(saldo)			residentiële indicatoren					
	20-39 2020	20-59 2020	20-59 2040	belasting 2008	inwoners 2008	woningverkoop omzet	woning aantal	huurders 2001	woningen 2001
Berlaar	2183	4978	5078	38,2	10817	99,8	530	687	3763
Heist-op-den-Berg	7745	18356	17846	139,9	39603	336,6	1785	3155	14352
Lier	6833	15701	15238	131,4	33706	383,1	2046	4440	12901
Nijlen	4444	10181	9661	74,7	21369	206,4	1092	1164	7567
LIER	21205	49217	47823	384,1	105495	1025,9	5453	9446	38583
Bonheiden	3151	6597	5744	77,5	14611	164,2	636	760	5070
Duffel	3673	8067	7327	66,0	16429	146,8	752	1954	5995
Mechelen	17520	38406	44245	302,3	80205	941,7	5841	10334	30141
Putte	3269	7487	6932	60,6	16138	167,9	833	1158	5772
Sint-Katelijne-Waver	4450	9532	9080	83,1	19994	173,0	827	1341	6843
MECHELEN	32064	70089	73327	589,5	147377	1593,5	8889	15547	53821
MECHELEN	83003	186542	189826	1528,3	394657	4192,2	23293	36787	144083
Geel	7121	16938	17504	137,5	36711	350,7	2025	2970	12728
Herselt	2928	6723	6254	48,6	14267	85,3	456	838	5001
Hulshout	1855	4479	4942	33,0	9779	79,5	432	518	3339
Laakdal	3226	7549	6308	51,9	15242	113,5	635	877	5392
Meerhout	2013	4640	4445	33,0	9661	81,6	509	488	3380
Westerlo	4912	11512	11334	88,3	23669	178,2	964	1512	8090
GEEL	22055	51841	50787	392,4	109329	888,8	5021	7203	37930
Grobbendonk	2412	5413	4546	42,6	10890	102,6	477	592	3799
Herentals	5604	13064	11889	96,8	26446	274,1	1591	2706	9726
Herenthout	1786	4233	3682	29,1	8628	67,3	365	672	3141
Olen	2543	5820	5904	42,5	11655	92,2	504	792	4001
Vorselaar	1744	3892	3273	25,6	7466	52,2	275	483	2636
HERENTALS	14088	32421	29294	236,6	65085	588,4	3212	5245	23303
Hoogstraten	4510	9688	9998	53,1	19578	272,3	992	1304	6255
Rijkevorsel	2686	5818	5673	32,3	11142	101,7	486	668	3667
HOOGSTRATEN	7196	15507	15671	85,3	30720	374,0	1478	1972	9922
Balen	4222	9849	9541	66,1	20811	158,9	945	1025	7275
Dessel	1946	4539	4264	27,3	9049	68,0	388	489	3149
Mol	6937	15975	15814	119,1	33763	318,4	1774	2617	11982
MOL	13106	30363	29620	212,6	63623	545,3	3107	4131	22406
Arendonk	2920	6416	5972	34,3	12679	121,2	606	718	4235
Baarle-Hertog	495	1064	982	3,8	2431	15,8	73	263	812
Beerse	4047	8840	8389	64,4	16931	181,1	808	1011	5583
Kasterlee	4503	9743	8109	66,3	18058	137,9	610	1106	6106
Lille	3863	8348	7457	57,5	15978	136,4	662	864	5269
Merksplas	2239	4698	3979	28,2	8432	67,2	270	552	2599
Oud-Turnhout	2944	6318	5257	45,4	12816	165,9	613	597	4366
Ravels	3284	6955	6807	33,3	14323	172,9	625	842	4643
Retie	2351	5221	5348	32,3	10683	87,7	418	461	3566
Turnhout	8200	19433	18564	131,1	40441	537,2	3076	5849	15991
Vosselaar	2481	5365	4479	45,1	10245	104,2	428	512	3487
TURNHOUT	37328	82401	75343	541,9	163017	1727,5	8189	12775	56657
TURNHOUT	93773	212532	200715	1468,8	431774	4124,0	21007	31326	150218

BRONNEN

Leeftijdsverdeling 2000, 2010	Algemene Directie Sociale en Economische Informatie
Leeftijdsverdeling 2020, 2030	Studiedienst Vlaamse Regering Prognose 2009-2030
Huurders en Woningen 2001	Nationaal Instituut voor de Statistiek Sociaal Economische Enquête
Federale personenbelasting	FOD Financiën
Prijzen verkochte woningen	Algemene Directie Sociale en Economische Informatie
Zorgnood (Vlaams Zorgfonds)	Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid

EINDNOTEN

- (1) Grootstedelijke en kleinstedelijke regio's volgens het decreet op de zorgregio's (2003 gewijzigd in 2008)
<http://www.zorg-en-gezondheid.be/Beleid/Regelgeving/Zorgregio-s/#regelgeving>
- (2) www.vlaanderen.be/svr cijfers, databanken, demografie
- (3) Voor de prognose van de Studiedienst van de Vlaamse regering (SVR) waren de gegevens voor 2008 en 2009 nog niet beschikbaar. Gewerkt werd met cijfers per leeftijdsjaar. Vertrekpunt is voor uitwijking een raming van het percentage en voor inwijking een raming van het aantal.
 Voor uitwijking naar buitenland wordt de evolutie in de periode 1997-2007 lineair doorgetrokken tot 2018.
 Voor inwijking uit buitenland wordt de evolutie in de periode 2001-2007 afgezwakt doorgetrokken tot 2016. Tot 2025 is er vervolgens een terugkeer naar het gemiddelde voor de periode 2001-2007.
 Voor migratie tussen Belgische gemeenten wordt gewerkt met het gemiddelde in de vier voorgaande jaren (2004-2007 voor 2008 ...).
 Zie ook: Metadata bij de SVR-bevolkingsprojecties 2009-2030 p. 12-18.
- (4) Wegens sterfte moeten de 0-39 jarigen 1,6% talrijker zijn dan de 20-59 jarigen. Bij overgang van 0-19 naar 20-39 jaar is er een sterfte van 2%. Bij die van 20-39 naar 40-59 jaar is er een sterfte van 1,3%. Die waarden steunen op gemiddeld aantal overlevenden in de drie leeftijdsgroepen volgens de sterftetafel 2006 voor Vlaanderen.
- (5) R^2 is 0,79 voor het effect van migratie en slechts 0,06 voor het effect van de leeftijdsverdeling.
 R^2 is een maat voor de samenhang tussen twee getallenreeksen, met waarden gaande van 0 (geen samenhang) tot 1 (perfecte samenhang). Bij oorzakelijk verband geeft het aan welk gedeelte van de variatie in de ene reeks verklaard wordt door de variatie in de andere.
- (6) De residentiële index is opgesteld op basis van volgende indicatoren: gemiddelde verkoopprijs van woningen, percentage woningen bewoond door de eigenaar, gemiddelde federale personenbelasting per inwoner. Elke indicator wordt voor iedere gemeente uitgedrukt als percentage van de waarde voor Vlaanderen. Als synthese is gewerkt met het meetkundige gemiddelde van de drie indicatoren, waarbij de woningprijs een dubbel gewicht kreeg.
 Zij W = gemiddelde verkoopprijs woningen 2005-2009, E = percentage woningen bewoond door eigenaar in 2001 (laatst gekende gegevens) en B gemiddelde federale belasting op inkomens in 2008 telkens in verhouding tot de waarde voor Vlaanderen, dan wordt de synthese gegeven door $W^{0,50} * E^{0,25} * B^{0,25}$.
 Voor Baarle-Hertog werd de extreem lage index voor belastbaar inkomen (0,44) opgetrokken tot 0,75 (op één na laagste waarde.)
- (7) Voor de 20-59 jarigen is $R^2 = 0,39$. Voor de 20-39 jarigen is $R^2 = 0,71$. Voor de 40-59 jarigen is er geen samenhang ($R^2 = 0,03$). Dit betekent dat het verlies door migratie op jongere leeftijd niet systematisch gecompenseerd wordt door winst op oudere leeftijd.
- (8) Zie meer in detail: Metadata bij de SVR-bevolkingsprojecties 2009-2030 p. 3-9.
 Voor Vlaanderen analyseerde SVR per generatie (vrouwen geboren in een zelfde jaar) de evolutie van het gemiddeld aantal kinderen met de leeftijd. Doortrekken van die evoluties tot de leeftijd van 50 jaar geeft per generatie het uiteindelijke kindertal. Voor jongere generaties blijft dit kindertal ongeveer constant. Tot voor kort was er wel een uitstel van het krijgen van kinderen naar 'hogere' leeftijd. De jongste generaties krijgen kinderen terug meer op jongere leeftijd. De prognose veronderstelt een tijdelijke toename van geboortecijfers op jongere leeftijd, gevolgd door afname op hogere leeftijd.

- (9) Soms wordt ook vergeleken met de 20-64 jarigen. Dit is zo voor de indicatoren per gemeente op de website over de prognose van SVR. De keuze is afhankelijk van het onderwerp: demografie of sociale zekerheid.
- (10) Hierbij dient opgemerkt dat beiden niet alleen bepaald worden door geboortes maar ook door migratie van gezinnen met kinderen. Voor de hier behandelde vraag biedt de 'groene druk' dus voordelen op het 'totale vruchtbaarheidscijfer' (de som van de leeftijdsspecifieke cijfers, ook opgenomen in de website over de prognose van SVR).
- (11) Voor de sterfte op leeftijd 65 tot 84 jaar werkt SVR in grote lijnen als volgt.
Afzonderlijk voor mannen en vrouwen verdeelt SVR de gemeenten over drie groepen. Dit gebeurt op basis van een synthese voor sterftetekansen in de periode 1997 tot 2007. Voor elke groep wordt verder gewerkt met een zelfde verhouding voor alle leeftijden van de sterftetekans tot die voor Vlaanderen.
Voor Vlaanderen geeft de trend op lange termijn (1971 tot 2007) iets hogere sterftetekansen dan de trend op korte termijn (1997 tot 2007). Elk patroon wordt aangepast aan die lange trend.
Voor meer detail zie: Metadata bij de SVR-bevolkingsprojecties 2009-2030 p. 9-12.
- (12) Over het effect van verschillen in sterfte, migratie en leeftijdsverdeling bij het begin op de verschillen in de evolutie in de periode 2000-2020 is een aanvullende nota beschikbaar. Zij is op te vragen bij Provinciebestuur Antwerpen, Dienst Welzijn en Gezondheid (T 03 240.61.70).
- (13) Het doel is hier geen prognose per gemeente van het aantal in het Zorgfonds, waarvoor men de gemeentelijke percentages zou moeten gebruiken en hun evolutie schatten. Om enkel het effect van de demografische evolutie op de zorgnood te onderzoeken wordt gewerkt met een zelfde reeks percentages voor alle gemeenten en voor alle jaren.
- (14) Het verschil is te verklaren door de afname van het aantal 75-79 jarigen die in 2010 de geboortes 1930-1935 betroffen en in 2020 de geboortes 1940-1945. De invloed is veel groter op het aantal 75 jaar of ouder dan op de zorgnood die nog sterk stijgt na 80 jaar. Het verschil wordt kleiner als vergeleken wordt met de evolutie van de leeftijdsgroep 80 jaar en ouder. Werken met de leeftijdsgroep '80+' in plaats van '75+' heeft echter als nadeel dat een belangrijk aantal ouderen met zorgnood jonger is dan 80 jaar.
- (15) In tegenstelling tot de programmatie wordt hiervoor nog geen rekening gehouden met de verwachte evolutie in de komende vijf jaar. De basis is het toepassen van de wettelijk bepaalde percentages per leeftijdsgroep op de bevolking in 2010.

COLOFON

PROVINCIAAL DOMEIN WELZIJN
November 2011 – Extra-Editie

THEMATISCHE STUDIE

Lokale Demografie: Migratie, Vergrijzing en Beleid.
Evolutie in en prognose voor de gemeenten in de provincie Antwerpen

Auteur:

Guido Bottu

Leescomité:

Bernard Bruggeman
Willi Huyghe
Rudy Marynissen
Veronique Wuyts

Foto's:

Liz Couvreur, Veerle Devillé, Hilde Janssens, Walter Van Ginhoven.
Cover: Veerle Devillé.

Vormgeving:

zorrapgraphics.be.

Team Planning en Methodiek:

Guido Bottu, Bernard Bruggeman, Ann Duysters, Willi Huyghe, Rudy Marynissen,
Luc Sterckx, Marjan Van Rompaye, Veronique Wuyts.

Verantwoordelijk uitgever:

Danny Toelen

Mits akkoord van de auteur of bronnenvermelding mogen passages uit deze publicatie worden overgenomen. Men mag er eveneens uit citeren.

Wie het tijdschrift 'Provinciaal Domein Welzijn' graag ontvangt, kan dit aanvragen bij willi.huyghe@welzijn.provant.be.

Lezers die fouten in hun adres of in der schrijfwijze van hun naam vaststellen, kunnen op identieke wijze correcties melden.

De deputatie van de provincie Antwerpen

Voorzitter: Cathy Berx, gouverneur

Leden: Ludo Helsens

Rik Röttger

Koen Helsens

Marc Wellens

Inga Verhaert

Bart De Nijn

Provinciegriffier: Danny Toelen